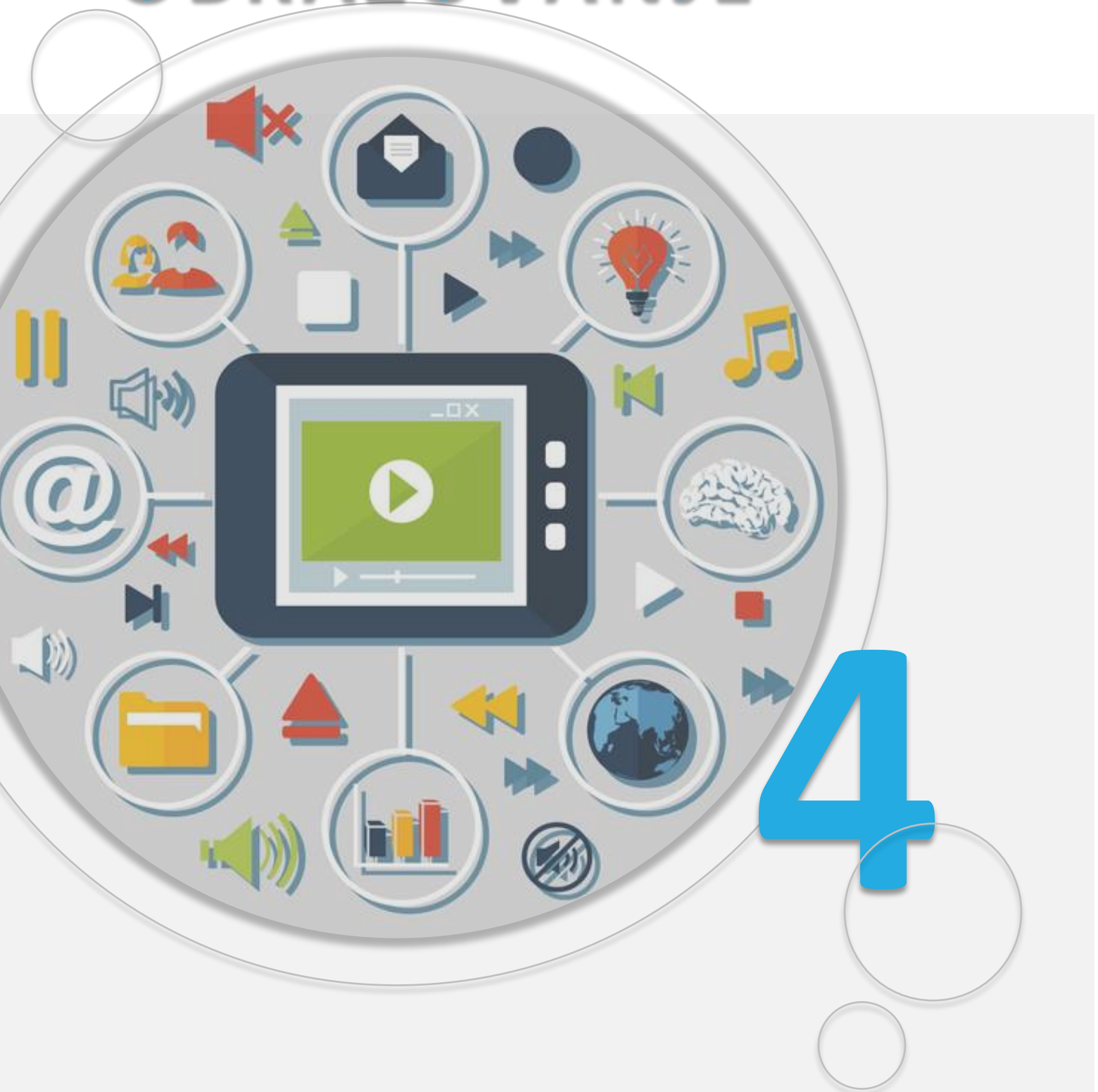

MEDIJSKO OBRAZOVANJE

MEDIJSKO OBRAZOVANJE

PRIRUČNIK ZA TRENERA

4. 1 UVOD: ŠTO JE MEDIJSKA PISMENOST?	13
4. 2 ZNATI: ZAŠTO VJERUJEMO U ZNANOST?	20
4. 3 RAZUMIJEVANJE: LAŽI, PROKLETE LAŽI I STATISTIKA.....	27
4. 4 PRIJAVITE SE: TKO JE ODGOVORAN ZA KLIMATSKE PROMJENE?	29
4. 5 ANALIZA: POTREBA ZA PROFESIONALNIM NOVINARSTVOM	32
4. 6 PROCJENITE, STVORITE I SAŽIMITE: ŠTO SMO UČINILI?	35

ZA VJEŽBENIKA

4.1 UVOD U: ŠTO JE MEDIJSKA PISMENOST?	45
4. 2 ZNATI: ZAŠTO VJERUJEMO U ZNANOST?	49
4. 3 RAZUMIJETE: LAŽI, PROKLETE LAŽI I STATISTIKA	52
4. 4 PRIJAVITE SE: TKO JE ODGOVORAN ZA KLIMATSKE PROMJENE?	53
4. 5 ANALIZA: POTREBA ZA PROFESIONALNIM NOVINARSTVOM	55
4. 6 PROCJENITE, STVORITE I SAŽIMITE: ŠTO SMO UČINILI?	57
4.7 SUMIRANJE.....	58

VJEŽBENIK PRIRUČNIK

TEORIJA MEDIJSKE PISMENOSTI ZA EDUKATORE

MEDIJSKA PISMENOST I STVARNI ŽIVOT

Kada čujemo riječ mediji, obično zamišljamo sredstva masovne komunikacije poput televizije, radija, novina. Ali to je više od toga. Mediji su sredstva za pohranu i prijenos podataka i informacija i svuda su oko nas: plakati, reklame, natpisi, društvene mreže itd. Svaki od njih šalje nam poruke koje bismo trebali razumjeti. A razumijevanje je povezano s drugom riječju iz pojma medijska pismenost. Pismenost znači sposobnost čitanja i pisanja. Čitanje i pisanje nam pomažu razumjeti: dobiti poruku i protumačiti je i znati je upotrijebiti.

Postoji mnogo vrsta medija s raznim vrstama poruka, ali jedna stvar je zajednička: netko ju je stvorio. Netko je htio da mediji postoje, da imaju određeni cilj. I obično ne samo jedan.

Često čujemo izraz „medijska stvarnost“. To zapravo nije realnost. Konstruiran je i ne odražava u potpunosti “stvarnu stvarnost”. Informacije su pojednostavljene, činjenice su krive, događaji izmišljeni. Mediji ne postoje sami za sebe. Netko ih posjeduje, a ciljevi vlasnika oblikuju medije: žele nam nešto prodati, žele da se osjećamo uplašeno, žele da slijedimo njihova mišljenja i vrijednosti. Koliko često ste kupili nešto što ste vidjeli u reklami?

S druge strane, mediji nam donose pozitivne stvari, kao što su informacije, mogućnost komunikacije s prijateljima diljem svijeta, pronalaženje informacija o destinacijama za odmor ili pronalaženje najkraćeg puta od zračnih luka na putovanju.

Svaki pojedinac treba biti potpuno svjestan utjecaja medija: odbiti medijske sadržaje koji su u suprotnosti s etičkim standardima, pružaju deformirani pogled na vrijednosti i ugrožavaju osobni razvoj ili koji su štetni. (Šoková Katarína, 2016.)

MEDIJSKA PISMENOST U OBRAZOVANJU ODRASLIH

Možete li zamisliti jedan dan bez mobitela, TV-a, radija ili novina? Vidite da su mediji postali veliki dio naše svakodnevice. Koristimo ih za opuštanje, kada želimo dobiti informacije ili kada želimo nešto naučiti. Oni su korisni za nas na mnogo načina. S druge strane, oni imaju svoje minuse. Željeli bismo da naučite kako ih poznavati i kako ih koristiti za svoju dobrobit.

Mediji pokrivaju cijeli svijet. Puno informacija, veza, činjenica, argumenata i mišljenja. Zato će vam trebati svo svoje znanje, iskustvo i stavovi kako biste pravilno razumjeli medije.

Ovakvim redom su izmišljeni i razvijeni knjiga, novine, radio, TV, internet...Mediji. Ljudi su oduvijek bili zadivljeni najnovijim izumom koji je proširio mogućnosti dobivanja informacija, komunikacije i zabave. (ZASĘPA, T. a kol., 2014.)

Pojam 'medijska pismenost' odnosi se na znanja, vještine i kompetencije koje su potrebne za korištenje i tumačenje medija. Ipak, definiranje medijske pismenosti daleko je od jednostavnog. (Buckingham, 2003., str. 3). Medijski pismeni ili informacijski pismeni ljudi su

oni koji znaju pronaći, razumjeti, koristiti i prenijeti informacije. Kada čitate ovu definiciju, uviđate važnost učenja te kako razumjeti medije.

Kada imate i još uvijek razvijate te vještine, imate veće šanse da dobijete bolji posao, da imate bolju komunikaciju i da budete bolji građanin u svojoj zajednici i društvu. Informacije o najnovijim zdravstvenim uslugama dobivate u vijestima ili ćete otkriti najnoviji trik u reklami za proizvod koji vam stvarno ne treba. Znae za promjene na vašoj ulici u bliskoj budućnosti koje općina namjerava napraviti ili usporedite priču iz knjige koju ste upravo pročitali s njenom filmskom adaptacijom.

Međutim, stjecanje medijske pismenosti je stalan proces. Bez obzira jeste li student, učitelj ili umirovljenik. Cjeloživotno učenje znači Učiti znati, Učiti raditi, Učiti biti i Učiti živjeti. I u tom kontekstu medijska pismenost je još od veće važnosti.

POBOLJŠANJE MEDIJSKE PISMENOSTI

Koji su izazovi za edukatore i polaznike medijske pismenosti? Danas, u razdoblju informiranja i medijskih prednosti, posebice brzine i ažurnosti informacija ili njihove dostupnosti većem broju ljudi. S druge strane, brzina, pravovremenost i dostupnost ne idu ruku pod ruku s preopterećenošću, pouzdanošću i povjerenjem. Jeste li ikada imali osjećaj da ima previše izvora, previše teorija s potpuno suprotnim činjenicama?

Postoji bezbroj definicija medijske pismenosti. Neke definicije ističu njezin odnos s informacijskom pismenošću, neke s digitalnom pismenošću ili drugim pismenostima. (komp. UNESCO, 2013.) Naš cilj nije pružiti vam potpunu definiciju. Željeli bismo samo naglasiti povezanost medijske pismenosti s kritičkim mišljenjem.

Medijska pismenost mora imati istaknuto mjesto u obrazovanju jer će njezina važnost samo rasti. Zato će njegova povezanost s kritičkim mišljenjem omogućiti odgajateljima i studentima učinkovitije mogućnosti podučavanja, učenja korištenja medija. Medijska pismenost se može steći u procesu obrazovanja. Može biti formalno ili neformalno. Obrazovanje koje koristi medije nije medijsko obrazovanje, nego obrazovanje iz medija. Medijska pismenost znači primjenu kritičkog mišljenja u medijskoj sferi ili njegovu primjenu izvan nje. (komp. Bisovsky, 2018.)

MEDIJSKA PISMENOST I EDUKATORI

Kada pročitate prethodne retke, možda ćete se osjećati pomalo zbunjeno. Definitivno vidite važnost medijske pismenosti i njezinu poziciju u cjeloživotnom učenju i vjerojatno u kontekstu drugih ključnih kompetencija. Vidite i povezanost medijske pismenosti i kritičkog mišljenja te njihova mjesta u obrazovanju. A sada kompliciraniji dio: Kako?

Kako da naučimo odrasle 45+ i 60+ da postanu medijski pismeni? mi ćemo vam pomoći. Prva stvar koju treba razumjeti je da govorimo o transverzalnoj kompetenciji. To znači da ćete vi

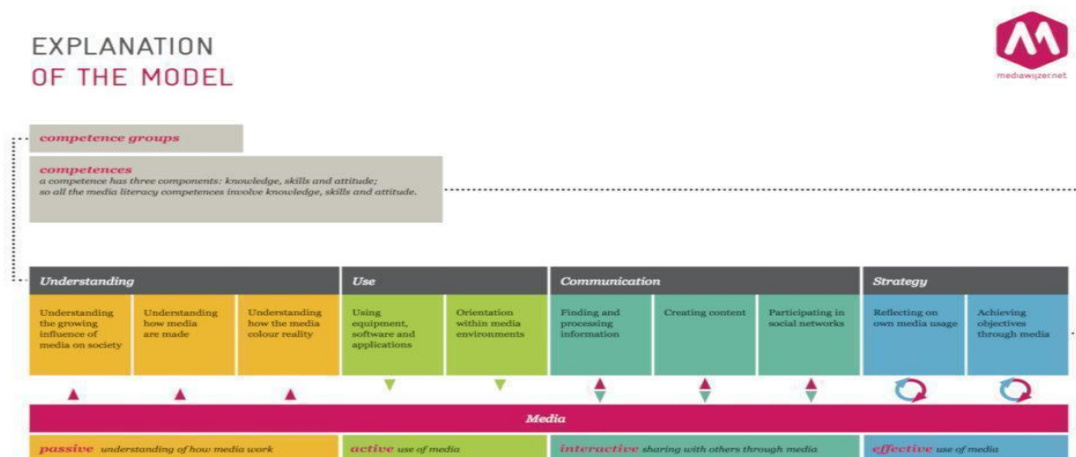

kao edukator, ali i vaši polaznici morati zapamtiti, razumjeti i primijeniti njihova iskustva, znanja i mišljenja. Ne brinite, imaju ih puno. Naš zadatak je naučiti ih strategijama kako to učiniti sada i kako to učiniti u budućnosti.

Naučit ćemo ih kritički razmišljati, postati pametan korisnik medija, učinkovito kreirati medije i razumjeti stajalište. Naučit ćemo ih kako postavljati pitanja, kako razmjenjivati ideje, kako se složiti ili ne složiti te kako formulirati mišljenja. I što je najvažnije, naučit ćemo ih kako to ugraditi u svoj svakodnevni život.

ZAŠTO MEDIJSKA PISMENOST KAO KOMPETENCIJA?

Mediawijzer.net, nizozemski stručni centar za medijsku pismenost, zatražio je od stručnjaka i stručnjaka da definiraju kompetencije koje oblikuju medijsku pismenost. (Mediawijzer, 2011.)

Slika.1. 10 Kompetencije medijske pismenosti

Model 10 kompetencija klasificira najvažnije kompetencije koje oblikuju medijsku pismenost. Podijeljeni su u 4 skupine kompetencija. Prva skupina je pasivna: Razumijevanje. Morate razumjeti utjecaj medija na društvo, kako mediji rade i kako odražavaju stvarnost. Druga skupina je aktivna: riječ je o korištenju opreme, softvera i aplikacija te kontekstu medija. Treća skupina je komunikacija: kako pronalazimo i obrađujemo informacije, kako stvaramo sadržaj i kako sudjelujemo u društvenim mrežama. Posljednja skupina odnosi se na strategiju: razmišljanje o vlastitoj upotrebi medija i načinu na koji postizemo svoje ciljeve putem medija. Kao što vidite, govorimo o djelomičnim kompetencijama koje podupiru cjelinu. Svoju medijsku pismenost dobivamo kada razvijemo sve njezine dijelove. I to je jedan od naših životnih ciljeva.

RESURSI

ZASEPA, T. a kol. (2014): Mediálna výchova pre 5. – 9. ročník základnej školy. Bratislava: Orbis Pictus Istropolitana.

BUCKINGHAM, D. (2003): Medijsko obrazovanie: pismenost, učenie i suvremena kultura. London: Polity. Dostupno:

https://www.researchgate.net/publication/242298855_Chapter_Three_of_Media_Education_Literacy_Learning_and_Contemporary_Culture

Internet resursi

<https://epale.ec.europa.eu/sk/content/fenomen-medialnej-gramotnosti-v-21-storoci-ako-rozumieme-mediam>

<https://epale.ec.europa.eu/sk/blog/media-literacy-literacy-21st-century>

UNESCO (2013). Policy and Strategy Guidelines,

<http://unesdoc.unesco.org/images/0022/002256/225606e.pdf>.

<https://www.statpedu.sk/files/articles/dokumenty/ucebnice-metodiky-publikacie/10-kompetencii-medialnej-gramotnosti.pdf>

<https://www.mediawijzer.net/about-mediawijzer-net/>

<https://www.edweek.org/teaching-learning/new-media-literacy-standards-aim-to-combat-truth-decay/2021/01>

Prilozi

<https://www.mediawijzer.net/wp-content/uploads/sites/6/2019/03/competence-model-media-literacy-1024x640.jpg?x68418>

KLJUČNI POJMOVI I PITANJA ZA TRENERE

ZABLUDA

Cambridge rječnik i Collinsov rječnik definiraju pojam kao: ideju za koju mnogi ljudi misle da je istinita, ali je zapravo lažna. Zabluda je ideja za koju mnogi ljudi vjeruju da je istinita, ali koja je zapravo lažna jer se temelji na netočnim informacijama ili rasuđivanju.

Da bismo razumjeli zabludu u praksi, prvo bismo trebali znati što je argument. Pojam ima nekoliko značenja, ali mi se fokusiramo na ovo: razlog ili razlozi zašto podržavate ili se protivite ideji ili prijedlogu, ili proces objašnjavanja tih razloga (Cambridge rječnik). Dakle, ima dva dijela. Prvi je premisa, a drugi zaključak. Uloga premise u argumentu je razlog ili potpora zaključku. A zaključak? To je izjava u koju autor želi uvjeriti publiku.

Primjer Aristotela:

1. Svi ljudi su smrtni.
2. Sokrat je bio čovjek.
3. Stoga je Sokrat smrtan.

Zabluda je onda pogreška u zaključivanju u općem smislu. To nije samo pogreška u činjenicama, već je to argument koji ima pogrešnu premisu ili premisu bez potrebne potpore.

I zašto se time bavimo? Autori u medijima često daju argumente, a ne samo činjenice. Problem je kada koriste zablude kako bi doveli u zabludu, uvjerali ili izmanipulirali primatelja. Molimo pročitajte primjere i pogledajte kako to funkcionira u medijskoj sferi:

“Reklama tvrdi da bi 3 od 4 zubara odabralo ovu marku paste za zube za vlastite obitelji. “

Apel na autoritet, oni tvrde da nešto mora biti istina jer u to vjeruje netko tko je rekao da je "autoritet" na tu temu.

"Možda je kvalificiran kandidat, ali ima tetovaže, pa neću glasati za njega."

Osobni napad. Ova se zabluda događa kada netko pobija tuđe ideje napadajući osobu, a ne ideje.

RESURSI:

<http://logicalfallacies.info/>

<https://www.nizkor.org/fallacies/>

<https://www.softschools.com/examples/fallacies/>

Priistranost

Definicija Cambridge rječnika: radnja podržavanja ili suprotstavljanja određenoj osobi ili stvari na nepravedan način, zbog dopuštanja osobnim mišljenjima da utječu na vašu prosudbu ili činjenicu da preferirate određeni predmet ili stvar.

Prvo što moramo imati na umu jest da su mediji proizvod. Znači da je netko stvarao medije, uložio svoju energiju, znanje, kompetenciju i novac, naravno. S druge strane, postoje različite vrste tekstova, djela ili struktura i imaju različite ciljeve. Na primjer, glavni cilj vijesti je pružiti nam objektivne činjenice. S druge strane, editorijal izražava mišljenje, a neke slike su tu samo da reklamiraju proizvod.

Vrlo je teško, a ponekad i nemoguće biti objektivan u vijestima. Međutim, ponekad postoje namjerni potezi u korist ili protiv nekoga. Može biti iz druge političke stranke, poslovnog konkurenta ili sljedećeg protivnika vaše nogometne reprezentacije.

Postoje mediji koji nemaju problema priznati da favoriziraju određenu političku stranku ili da podržavaju određenog gospodarstvenika. U tom slučaju primatelji znaju što mogu očekivati. No, i to je prava tema, ima medija koji se čine objektivnim, ali, kad "okusiš" njihov rad, nisu.

Primjeri pristranosti u medijima:

"Naš hrabri premijer pobjeđuje slabu oporbu. Opet."

"11 nogometnih heroja pretučen od strašnog suca."

"Povijesno gledano, lijeve su stranke bile korisnije za ljude od desnih stranaka."

RESURSI:

<https://www.studentnewsdaily.com/types-of-media-bias/>

<https://study.com/academy/lesson/media-bias-criticism-definition-types-examples.html>

UVOD

U ovom dijelu ćemo vas upoznati s nizom aktivnosti kojima je cilj pokazati različite metodičke pristupe poučavanju medijske pismenosti. Nisu uključene sve metodološke mogućnosti i pristupi. Odabrali smo neke od metodologija koje potiču učenike na razmišljanje i analizu.

U ovom dijelu učenici će iskusiti četiri različite metodologije koje ćemo objasniti na sljedećim stranicama, sa svrhom da ih na kraju mogu analizirati i usporediti. Iz tog razloga preporučamo da ove aktivnosti podučavate zajedno, u okviru istog tečaja, na iskustveni način. Budući odgajatelji aktivnosti će provoditi u ulozi učenika, a u posljednjoj aktivnosti promišljat će i komparativnu analizu pristupa svake od korištenih metodologija kako bi se sagledale prednosti i poteškoće koje svaka od njih predstavlja.

Sve aktivnosti predložene za ovu sekciju osmišljene su kako bi pružile relevantna znanja o toj temi (medijska pismenost i kritičko mišljenje), ali je metodološki pristup u nekima inovativniji i participativniji kako bi sudionicima pomogao razumjeti njihove prednosti.

Vrlo je važno razumjeti da opći cilj ovog odjeljka nije da treneri i polaznici obavljaju aktivnosti, već razumjeti različite metodološke pristupe i imati mogućnost usporedbe i suprotstavljanja.

Sudionici ne moraju biti svjesni svrhe ovih aktivnosti. Dovoljno je da shvate da iskustveno sudjeluju u nizu aktivnosti i da im se, kako bi to maksimalno iskoristili, savjetuje da budu otvoreni i promatraju i analiziraju ono što proživljavaju umom odgajatelj.

Ovdje je pregled samo za trenere. Preporučujemo vam da to imate na umu dok čitate sljedeće aktivnosti kako biste mogli vidjeti cjelokupnu sliku ovog odjeljka.

Aktivnost	Pristup	Metodološki ishodi
<p>1. IGRA ULOGA</p> <p>Zašto vjerujemo u znanost?</p>	<p>Igranje uloga</p> <p>Učenje temeljeno na upitima (znanstveni eksperimenti)</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● Iskusite kako igra uloga može pomoći u izgradnji privlačnog i motivirajućeg okruženja za učenje u učionici. ● Priznajte korisnost zabavnih aktivnosti u kojima se pogreške pozdravljaju i plješću, kako biste pomogli učenicima da izgube strah od pogreške. ● Suosjećajte s učenicima koji se moraju nositi s informacijama iz predmeta u koji ne osjećaju samopouzdanje.

Aktivnost	Pristup	Metodološki ishodi
		<ul style="list-style-type: none"> ● Shvatite važnost praktičnih aktivnosti za poboljšanje kritičkog mišljenja.
<p>2. USMENI IZLAG</p> <p>Laži, proklete laži i statistika</p>	<p>Usmeno izlaganje</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● Shvatite da su usmene prezentacije nepotpune ako nisu popraćene vježbom i/ili razmišljanjem.
<p>3. RASPRAVA U MALIM GRUPAMA</p> <p>Tko je odgovoran za klimatske promjene?</p>	<p>Rasprava u malim grupama</p> <p>Praktična aktivnost</p> <p>Mapa uma ili kolaž</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● Usporedite rasprave u malim grupama (aktivnost 3) s raspravama u velikim grupama (aktivnost 4) ● Doživite kako se način na koji čitamo može promijeniti kada smo svjesni da tekst ima pogrešaka i zabluda. ● Upoznajte način da olakšate raspravu u malim skupinama kroz grafički prikaz ideja. ● Pogledajte kako praktična aktivnost može pomoći u konsolidaciji stečenog znanja (zablude).
<p>4. OTVORENA DISKUSIJA</p> <p>Potreba za profesionalnim novinarstvom</p>	<p>Audiovizualna prezentacija</p> <p>Velika grupna rasprava</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● Usporedite rasprave u malim (aktivnost 3) i velikim grupama (aktivnost 4) ● Shvatite potrebu za određenom dinamikom kako biste olakšali razmišljanje i raspravu u velikim skupinama
<p>5. ANALIZA I REFLEKSIJA</p> <p>Što smo učinili?</p>	<p>Analiza grafikona</p> <p>Velika grupna rasprava</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● Postanite svjesni aktivnosti koje ste doživjeli i načina na koji su planirane. ● Usporedite i analizirajte četiri aktivnosti i njihove metodološke pristupe.

Aktivnost	Pristup	Metodološki ishodi
		<ul style="list-style-type: none"> ● Razmislite o prednostima i nedostacima participativnih aktivnosti i nastave usmjerenih na nastavnika.

Preporučujemo da počnete s aktivnošću igranja uloga jer ona može pomoći u izgradnji dobrog okruženja za učenje. Ako je vaša grupa već navikla raditi zajedno u pozitivnoj i zanimljivoj atmosferi, možete promijeniti redoslijed aktivnosti.

4.1 UVOD

Opis AKTIVNOSTI:

Cilj ove lekcije je upoznati pojam medijske pismenosti i povećati interes polaznika za ovu problematiku.

Naslov: ŠTO JE MEDIJSKA PISMENOST?

Ciljevi:

Pripravnici raspravljaju o važnosti i moći medija.

Pripravnici iznose svoje mišljenje.

Pripravnici testiraju svoju medijsku pismenost.

Metode: grupna rasprava, frontalno objašnjenje, test

Poboljšane ključne kompetencije: medijska pismenost, kritičko mišljenje

Poboljšane vještine kritičkog mišljenja: izražavanje mišljenja, vještine rasprave, refleksije

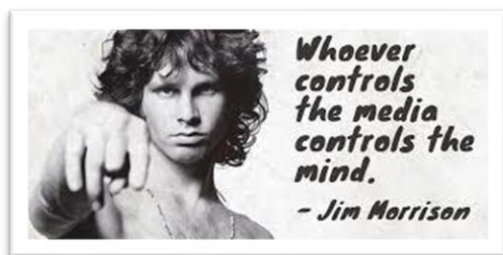
trajanje: 45 min.

Materijal: radni listovi, olovke

Postupak:

Uvod: Pogledajte citate i odlučite slažete li se s njima i zašto. Razgovarajte o njima u razredu.

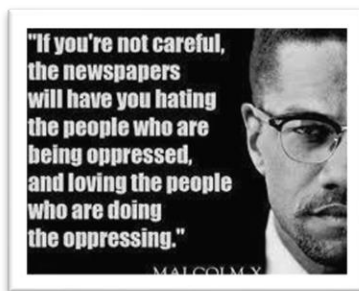
Cilj ove aktivnosti je prepoznati moć i utjecaj masovnih medija, ali ne i preuveličati.

Obr. 1.

Obr. 2.

Obr.3.

Pitajte i motivirajte: Mislite li da možemo uočiti medijski utjecaj i moć u stvarnom životu? Možete li dati neke primjere?

Ovdje, ako rasprava ne krene naprijed, trener može podsjetiti polaznike na dobro poznate slučajeve medijske pristranosti u određenoj zemlji.

Dajte upute:

- Pročitajte rječničku definiciju medijske pismenosti (www.dictionary.com):

Medijska pismenost je sposobnost ili vještine kritičke analize radi točnosti, vjerodostojnosti ili dokaza pristranosti sadržaja stvorenog i konzumiranog u različitim medijima, uključujući radio i televiziju, internet i društvene medije.

Na temelju ove definicije, mislite li da imate tu kompetenciju?

- Riješite kviz medijske pismenosti. Izvor: <https://ylai.state.gov/verifies/englishquiz/>

1. Koji naslov koristi mamac za klikove za privlačenje gledatelja?

- O. Nećete vjerovati što je ovaj igrač rekao o svojim suigračima?!
- B. Vratar izražava frustraciju zbog nedostatka timskog rada

2. Kojoj priči nedostaje ključni kontekst?

- O. Kupci kuća u gradovima plaćaju više za svoje kuće
- B. Cijene stanova u gradovima rastu za 3% nakon otvaranja 5000 novih radnih mjesta

3. Što je jasniji pokazatelj pristranosti pisca vijesti?

- A. Autorove vjerodajnice i pozadina.
- B. Njihova nacionalnost.

4. Koji je najbolji način za provjeru istinitosti slike?

- O. Guglajte temu i pogledajte hoće li se fotografija pojaviti.
- B. Kopirajte sliku i pretražite je obrnuto.

5. Je li datum objavljivanja važan za istinitost članka?

- O. Ne, istinite vijesti ostaju istinite bez obzira na kontekst.
- B. Da, saznanje kada je članak objavljen pomaže kontekstualizirati informacije koje predstavlja i daje potpuniju sliku.

6. Koji je naslov osmišljen da stvori emocionalni odgovor?

- A. Muzej umjetnosti prihvaća bogohuljenje i đavla
- B. Kontroverzni umjetnik prikazuje vjerske ikone u novoj izložbi

7. Za koju priču je potrebno mišljenje stručnjaka?

- A. Uragan ruši obalu Floride
- B. Uragan prijeti morskom ekosustavu izvan obale Floride

8. Koji je naslov mišljenja?

- A. Brza željeznica za promet od Philadelphije do New Yorka
- B. Željeznica velike brzine preskupa; Ne bi trebao biti izgrađen

9. Koja je najbolja strategija za dvostruku provjeru je li priča istinita?

- O. Pitajte prijatelje od povjerenja jesu li čuli za to.
- B. Potražite temu na internetu i provjerite dolaze li drugi članci do sličnog zaključka koristeći više izvora.

10. Koji naslov koristi mamac za klikove za privlačenje gledatelja?

- A. Ludo otkriće prijeti braku slavne osobe
- B. Slavna osoba koja će se odvojiti od supružnika od 9 godina

11. Koji je najbolji način za određivanje namijenjene publike članka?

- A. Pogledajte izdavačku kuću i uokvirivanje priče.
- B. Pogledajte autorove vjerodajnice.

12. Koja priča zahtijeva stručno mišljenje?

- A. Freedomске pomorske sposobnosti ukazuju na ekspanzionističku namjeru
- B. Burza se zatvara za 400 bodova

13. Što je dobar pokazatelj da je priča istinita?

- O. Pojavio se više puta na društvenim mrežama.
- B. Članak koji govori o tome dobro je izvor i objavljen od strane pouzdanog medija.

14. Kojoj priči nedostaje ključni kontekst?

- A. Kandidat pobjeđuje na izborima
- B. Kandidat pobjeđuje na izborima s manje od 300 glasova

15. Što je dobar pokazatelj da je slika manipulirana?

- O. Predmeti izgledaju izrezani, bez boje ili na mjestu.
- B. Instinkt i nešto o sjenama.

- Analizirajte rezultate sa svojim trenerom. On/ona će dati objašnjenje kada je potrebno.

KLJUČ:

1. Koji naslov koristi mamac za klikove za privlačenje gledatelja?

VAŠ ODGOVOR: A. Nećete vjerovati što je ovaj igrač rekao o svojim suigračima?!

OBJAŠNJENJE: A. Ovaj naslov niti daje nikakve naznake o detaljima priče niti točno predstavlja njezin ton. Alternativno, opcija B predstavlja korisne informacije u neutralnom tonu.

2. Kojoj priči nedostaje ključni kontekst?

VAŠ ODGOVOR: A. Kupci kuća u gradovima plaćaju više za svoje kuće

OBJAŠNJENJE: A. Iako je naslov A još uvijek istinit, naslov B uključuje ključni kontekst koji objašnjava da je pozitivno otvaranje radnih mjesta razlog zašto kupci kuća plaćaju više za

nekretnine u gradovima. Ključni kontekst uključen u naslov B govori točniju priču o tome o čemu je članak.

3. Što je jasniji pokazatelj pristranosti pisca vijesti?

VAŠ ODGOVOR: A. Autorova uvjerenja i pozadina.

OBJAŠNJENJE: A. Novinarska povijest i povijest zapošljavanja pisca vijesti važan je pokazatelj vrste priča koje pišu. Iako njihova nacionalnost može igrati ulogu prema kojoj su pristrani, provjera autorove objavljene povijesti obično je najtočniji način otkrivanja njegovih pristranosti ili sukoba interesa.

4. Koji je najbolji način za provjeru istinitosti slike?

VAŠ ODGOVOR: B. Kopirajte sliku i pretražite obrnutu sliku.

OBJAŠNJENJE: B. Pretraživanje slike obrnutom slikom pružit će mnogo važnog konteksta, uključujući i to ako je prije korištena za opisivanje drugačije situacije. Pretraživanje teme na Googleu samo će prikazati fotografiju u istom kontekstu i može pojačati lažnu priču.

5. Je li datum objavljivanja važan za istinitost članka?

VAŠ ODGOVOR: B. Da, saznanje kada je članak objavljen pomaže kontekstualizirati informacije koje predstavlja i daje potpuniju sliku.

OBJAŠNJENJE: B. Više konteksta je uvijek bolje. Datum objave priče može vam reći kakav je bio kontekst priče kada je napisana, ali i može li više biti primjenjiv na trenutnu situaciju.

6. Koji je naslov osmišljen da stvori emocionalni odgovor?

VAŠ ODGOVOR: A. Muzej umjetnosti prihvaća bogohuljenje i đavla

OBJAŠNJENJE: A. Opcija A koristi izrazito negativne pojmove koji su namijenjeni nedopuštenim snažnim emocijama. Alternativno, dobro novinarstvo pokušava biti što neutralnije i prezentirati činjenice na ravnopravan način, kao u opciji B.

7. Za koju priču je potrebno mišljenje stručnjaka?

VAŠ ODGOVOR: B. Uragan prijeti morskom ekosustavu izvan obale Floride

OBJAŠNJENJE: B. DOK PRIČU A MOŽE PRIJAVITI BILO TKO TKO IMA DOKAZE O URAGANU, PRIČA B ZAHTIJEVA OD MORSKOG BIOLOGA ILI NEKOGA TKO JE DOBRO UPUĆEN U BIOLOGIJU MORA DA CITIRA KAKO BI NASLOV BIO TOČAN.

8. KOJI JE NASLOV MIŠLJENJA?

VAŠ ODGOVOR: B. ŽELJEZNICA VELIKE BRZINE JE PRESKUPA; NE BI TREBAO BITI IZGRADEN

OBJAŠNJENJE: B. NASLOV A JE TVRDNJA O NEČEMU ŠTO SE DOGAĐA, IZGRADNJI ŽELJEZNICE, DOK JE NASLOV B TVRDNJA O TOME ŠTO BI SE TREBALO DOGODITI, DA BI BILO BOLJE DA SE ŽELJEZNICA NE GRADI.

9. KOJA JE NAJBOLJA STRATEGIJA ZA DVOSTRUKU PROVJERU JE LI PRIČA ISTINITA?

VAŠ ODGOVOR: B. POTRAŽITE TEMU NA INTERNETU I PROVJERITE DOLAZE LI DRUGI ČLANCI DO SLIČNOG ZAKLJUČKA KORISTEĆI VIŠE IZVORA.

OBJAŠNENJE: B. TRAŽENJE PRIČE KAKO BISTE VIDJELI JE LI DOSLJEDNA U VIŠE IZVORA I IZ RAZLIČITIH IZVORA TEHNIKA JE POZNATA KAO BOČNO ČITANJE. TO JE NEZAMJENJIV ALAT U PROVJERAVANJU VIJESTI. OPCIJA A JE PRIHVATLJIVA KAO POČETNI KORAK, ALI SAMO OSLANJANJE NA NJU OSTAVLJA VAS RANJIVIM NA VIRALNE LAŽNE PRIČE.

10. KOJI NASLOV KORISTI MAMAC ZA KLIKOVE ZA PRIVLAČENJE GLEDATELJA?

VAŠ ODGOVOR: A. LUDO OTKRIĆE PRIJETI BRAKU SLAVNE OSOBE

OBJAŠNENJE: A. OPCIJA A NE DAJE NIKAKVE NAZNAKE O DETALJIMA PRIČE. ALTERNATIVNO, OPCIJA B PREDSTAVLJA KORISNE INFORMACIJE U NEUTRALNOM TONU.

11. KOJI JE NAJBOLJI NAČIN ZA ODREĐIVANJE NAMIJENJENE PUBLIKE ČLANKA?

VAŠ ODGOVOR: A. POGLEDAJTE IZDAVAČKU KUĆU I UOKVIRIVANJE PRIČE.

OBJAŠNENJE: A. ČLANCI SE POSTAVLJAJU ZA ODREĐENU PUBLIKU KROZ RELEVANTNE OKVIRE KAO ŠTO JE KAKO ĆE TEMA UTJECATI NA ODREĐENU POPULACIJU. VJERODAJNICE AUTORA MOGU POMOĆI U ODREĐIVANJU NAMIJENJENE PUBLIKE, ALI BUDUĆI DA MNOGI AUTORI PIŠU ZA RAZLIČITE PUBLIKE, SAMO GLEDANJE NJIHOVIH VJERODAJNICA NE FUNKCIONIRA UVIJEK.

12. KOJA PRIČA ZAHTIJEVA STRUČNO MIŠLJENJE?

VAŠ ODGOVOR: A. FREEDONSKE POMORSKE SPOSOBNOSTI UKAZUJU NA EKSPANZIONISTIČKU NAMJERU

OBJAŠNENJE: A. NASLOV B JE EVIDENTAN SVAKOME TKO MOŽE PROVJERITI STANJE NA BURZI, DOK NASLOV A ZAHTIJEVA DA NETKO S MJERODAVNIM ZNANJEM O MEĐUNARODNIM POSLOVIMA BUDE CITIRAN KAKO BI TAJ NASLOV BIO VALJAN.

13. ŠTO JE DOBAR POKAZATELJ DA JE PRIČA ISTINITA?

VAŠ ODGOVOR: B. ČLANAK KOJI GOVORI O TOME DOBRO JE IZVOR I OBJAVLJEN OD STRANE POUZDANOG MEDIJA.

OBJAŠNENJE: B. LAŽNE PRIČE ČESTO MOGU POSTATI VIRALNE. ČINJENICA DA STE NEŠTO VIŠE PUTA VIDJELI NE ZNAČI DA JE ISTINITO ILI TOČNO. UVIJEK SUDITE PRIČU PREMA NJEZINOM SADRŽAJU, ZAJEDNO S NOVINARSKIM INTEGRITETOM MEDIJA KOJI JE OBJAVLJUJE.

14. KOJOJ PRIČI NEDOSTAJE KLJUČNI KONTEKST?

VAŠ ODGOVOR: A. KANDIDAT POBJEĐUJE NA IZBORIMA

OBJAŠNENJE: A. NASLOV A NE IZRAŽAVA ČINJENICU DA SU IZBORNI REZULTATI BILI SPORNI, VAŽNI S OBTIROM NA TO DA BI ONO ŠTO BI SE MOGLO ČINITI KAO TRIJUMFALNI TRENUTAK ZAPRAVO MOGLO BITI VRLO GORKO.

15. ŠTO JE DOBAR POKAZATELJ DA JE SLIKA MANIPULIRANA?

VAŠ ODGOVOR: A. OBJEKTI SE ČINE IZREZANI, BEZ BOJE ILI NA MJESTU.

OBJAŠNENJE: A. IAKO JE INSTINKT PONEKAD ISPRAVAN, UVIJEK JE BOLJE TRAŽITI KONKRETNE PRIMJERE MODIFIKACIJE SLIKE. OBREZIVANJE, PROMJENA BOJA ILI DODAVANJE NOVIH OBJEKATA SPECIFIČNI SU PRIMJERI MOGUĆIH IZMJENA KOJE BI TREBALE IZAZVATI ZABRINUTOST U POGLEDU ISTINITOSTI SLIKE.

4.2 ZNATI

Opis AKTIVNOSTI:

Ovo je zabavna i opuštена aktivnost koja ima dvostruki cilj pokazati kako znanstvena zajednica radi, a istovremeno stvoriti dobru razrednu atmosferu kroz igru i glumu. Sudionici u skupinama osmišljavaju znanstveni eksperiment s kojim moraju pokazati zakon prirode koji je zapravo lažan. Sudionici se potiču na namjerno varanje. Sve skupine potom prezentiraju svoje rezultate na lažnom znanstvenom kongresu gdje druge skupine igraju ulogu znanstvene zajednice i pokušavaju razbiti lažne argumente i varanje.

Naslov: ZAŠTO VJERUJEMO U ZNANOST?

Ciljevi:

Polaznik vježba i razumije kako različite predrasude i zablude djeluju na pogrešne informacije.

Pripravnik razumije važnost znanstvene zajednice u društvu.

Pripravnik razmišlja o potrebi za zajednicom koja pomaže razlikovati dobre od loših informacija.

Polaznik doživljava aktivnost igranja uloga.

Metode: rad u skupinama, brainstorming, grupna rasprava, igranje uloga, refleksija

Unaprijeđene ključne kompetencije: kritičko mišljenje, znanstvena pismenost

Ključne poboljšane vještine kritičkog mišljenja: prihvaćanje kritike, prepoznavanje obrazaca, komuniciranje informacija, aktivno slušanje, analiziranje informacija

Trajanje: 90 minuta

Materijal: umivaonici, voda, krpe za čišćenje, potrepštine za zanate i razni predmeti/igračke (lopte, drveni dijelovi, spajalice, plastične figure, metalne podloške, plastične čaše, tijesto, perje, itd.).

Postupak:

Uvod: Danas je vrlo teško pronaći pouzdane informacije. Kada razmišljamo o stvarno pouzdanom znanju, najčešće nam pada na pamet jedna vrsta znanja. To je Znanost.

Zašto vjerujemo da je znanstveno znanje pouzdano? Pa, naravno, znanstvena metoda i činjenica da sve tvrdnje moraju biti potkrijepljene dokazima čine znanost pouzdanom. Ali postoji još nešto, sustav koji može otkriti pogreške i manipulacije na način koji je, ako nije savršen, barem najučinkovitiji do sada. Govorimo o Znanstvenoj zajednici.

U ovoj učionici ćemo simulirati znanstveni kongres. Najprije će svaka skupina malo istražiti što čini da predmet pluta ili tone. Nakon toga će svaka skupina održati prezentaciju svog

istraživanja na lažnom znanstvenom kongresu, a ostali sudionici će djelovati kao znanstvena zajednica.

Pitajte i motivirajte

Znanstvena zajednica je vrlo važan mehanizam znanstvenog rada.

Mislite li da znanstvenici ikada pogriješe u svojim istraživanjima i dođu do netočnih rezultata?

Mislite li da je prihvatljivo da znanstvenik griješi u znanstvenom istraživanju?

Što mislite kako Znanstvena zajednica radi na sprječavanju pogrešaka, netočnih rezultata ili lažnih studija?

Znate li što stručnjaci moraju učiniti prije nego što se dopusti objavljivanje znanstvenih rezultata?

Predstavite aktivnost:

Pokažite materijale, vodu i umivaonike. Napraviti ćemo znanstveni eksperiment. Prije početka eksperimenta potrebno nam je pitanje. Na primjer, pitam se: Koje karakteristike čine da predmet pluta ili tone? (Neki od polaznika će odgovoriti na pitanje).

Nisam vas pitao, pitao sam se i sam, ali naravno, vi ste ljudi, a ljudi uvijek traže odgovore. Odgovor koji dajemo na pitanje kada još ne znamo rješenje je HIPOTEZA. Kako ne bismo zbunili našeg sugovornika, zgodno je pojasniti da je naša izjava samo hipoteza koju nismo provjerili. To se postiže dodavanjem riječi poput "Mislim...", "možda..." itd.

Dajte upute:

- Brainstorming: cijela grupa smišlja različite hipoteze o tome što čini da predmet pluta ili tone. Trener potiče lude i smiješne ideje.
- Podijelite polaznike u skupine.
- Svaka skupina bira hipotezu. Mora biti onaj za koji sigurno znaju da je lažan.
- Grupa osmišljava jedan eksperiment na temelju hipoteze po svom izboru. MORAJU varati i manipulirati kako bi dokazali da je njihova hipoteza točna.
- Za eksperiment mogu koristiti bilo koji materijal u učionici, čak i predmete koje imaju u vlastitim torbama.
- Pripremite 2-minutnu prezentaciju kako biste prikazali svoje rezultate na lažnom znanstvenom kongresu.
- Cijela grupa raspoređuje stolice u polukrug da se vide. Stavite stol ispred stolica i pozovite grupe da daju svoje kratke prezentacije.
- Svaka skupina daje dvominutnu prezentaciju na stolu.

- Podsjetite sudionike na poštovanje i potaknite ih da pretjeraju i daju smiješne prezentacije.
- Publika mora kritizirati prikazane eksperimente kako bi uhvatila laž u argumentu.
- Kad je potrebno, trener iznosi svoje vlastito stajalište i imenuje trik kada je uobičajen: pristranost potvrde, nedostatak kontrolne skupine, parametri miješanja itd.

Refleksija:

Kako ste se osjećali kad smo rekli da ćemo se baviti nekom znanošću? To bi mogao biti način na koji se vaši učenici ponekad osjećaju kada se bave novim informacijama. Pokušajte suosjećati.

Je li bilo lakše prevariti ili uhvatiti laži?

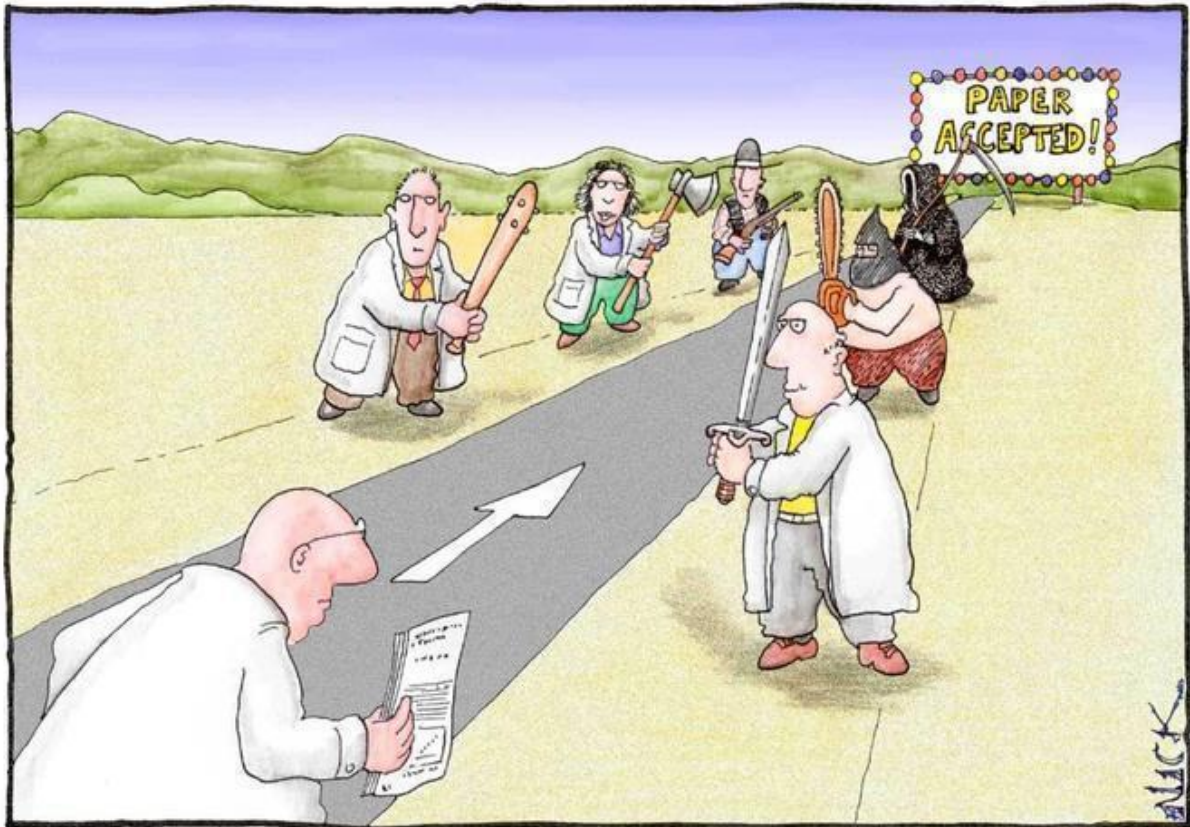
Kako Znanstvena zajednica sprječava objavljivanje pogrešnih rezultata?

Mislite li da Znanstvena zajednica čini znanstvenu spoznaju pouzdanijom?

Što je s drugim vrstama informacija? Imamo li neke korektivne sustave za informacije u masovnim medijima ili društvenim medijima? Kako znamo da je ono što čitamo ili gledamo pouzdano?

Zaključak: Znanstvenici su ljudi i ljudi ponekad griješe, lažu i varaju. Znanstvena zajednica je sustav koji čini znanost pouzdanom, budući da je izgrađena na timskom radu znanstvenika iz cijelog svijeta.

Jedan od mehanizama korekcije je tzv. peer-to-peer review. Bilo koju znanstvenu publikaciju mora odobriti određeni broj stručnjaka u toj temi prije nego što bude dopušteno objavljivanje. Stručnjaci su anonimni i samostalno pregledavaju publikacije. Uglavnom su potrebne dvije do četiri recenzije dok se rad ne prihvati, a ako postoji sumnja u poštenost ili pouzdanost eksperimenta, on uopće ne dobiva odobrenje. Na sličan način rade i znanstveni kongresi. Postoji povjerenstvo znanstvenika koji odlučuje je li prezentacija relevantna ili ne, a zatim, nakon svake prezentacije, publika postavlja pitanja.

Most scientists regarded the new streamlined peer-review process as “quite an improvement.”

Slika: Nick Kim, Massey University, Wellington

Ovaj sustav ima slabosti i povremeno može pokvariti. Ali većinu vremena dobro funkcionira i to je karakteristika zbog koje ljudi vjeruju u znanost. “Znanstveno dokazano” znači “analizirano i revidirano od strane velikog broja nezainteresiranih stručnjaka”.

Postoje neki mehanizmi za sprječavanje objavljivanja pogrešnih informacija u medijima, ali ih nije tako lako ispraviti. Mogli bismo provesti sate analizirajući te poteškoće.

Daljnje informacije:

U nastavku možete pronaći neke uobičajene trikove ili pogreške koje možete pronaći u ovoj aktivnosti. Napominjemo da ova tablica nije namijenjena vama da podučavate polaznike, već da biste lakše prepoznali trikove koje će polaznici koristiti i da ih možete imenovati.

Trik i definicija	Primjeri	Kako se znanost nosi sa time
<p>Priistranost potvrda</p> <p>Sklonost tumačenju novih dokaza kao potvrde nečijih postojećih uvjerenja ili teorija.</p>	<p>1) Ako želim dokazati da svi crveni predmeti plutaju, biram samo one crvene predmete koji zadovoljavaju moje pravilo. Za ostale crvene objekte koji ne plutaju, dat ću alternativna objašnjenja poput "nije baš crveno".</p> <p>2) Ova pristranost vrlo je prisutna u svakodnevnom životu i razlog je većine predrasuda. Na primjer, uvjerenje da migranti čine više zločina od domorodaca.</p>	<p>Zasljepljen eksperiment</p> <p>Informacije koje mogu utjecati na sudionike eksperimenta su maskirane ili zasljepljene sve do završetka eksperimenta.</p> <p>Na primjer, u ispitivanjima medicine, znanstvenik ne zna da li pacijentu daje pravi lijek ili placebo.</p> <p>Također kontrolna skupina može pomoći s ovom greškom.</p>
<p>Nedostatak kontrolne skupine</p> <p>Ponekad u eksperimentu možemo preskočiti zaključke i misliti da je događaj koji je prisutan u svim našim uzorcima uzrok našeg rezultata, a zapravo je vanjski čimbenik.</p>	<p>1) Želim dokazati da predmeti lebde kada im se to naredi. Uzimam nekoliko gumenih loptica i kažem im da "plutaju". Kuglice će plutati.</p> <p>Ako sada uzmem kontrolnu grupu, ona bi bila sastavljena od nekoliko loptica kojima ništa ne govorim. Bacam ih u vodu i vidim da i oni plutaju.</p> <p>2) Čovjek popije čašu viskija na kamenju i napije se. Sutradan pije votku na kamenju i napije se. Sutradan pije džin na kamenju i napije se. Stoga zaključuje da je led ono što</p>	<p>Kontrolna skupina u medicinskim ispitivanjima: placebo</p> <p>Grupa pacijenata dobiva tabletu, ali samo 50% tableta sadrži djelatnu tvar lijeka.</p> <p>Ako su svi pacijenti izliječeni, možemo zaključiti da ih nije izliječio lijek, već vanjski čimbenik, kao što je vrijeme. Ako je većina izliječenih onih koji su uzimali lijek, možemo zaključiti da lijek pomaže izlječenju.</p> <p>Laboratorijska kontrolna skupina</p> <p>Trebao sam proučiti nekoliko biljaka. Neki s gnojivom, a drugi bez, ali pod istim</p>

	<p>ga opija.</p> <p>3) U laboratoriju želim testirati učinkovitost gnojiva. Pokazalo se da je ova zima posebno sunčana i zbog toga biljke rastu vrlo brzo. Zaključujem da je moje gnojivo dobro.</p>	<p>uvjetima. Ovako, vidjevši da svi jako rastu, shvatio bih da uzrok nije gnojivo.</p>
<p>Parametri miješanja</p> <p>Kada želimo proučiti kako određeni parametar utječe na naš eksperiment, moramo izolirati sve ostale moguće čimbenike koji na njega mogu utjecati.</p>	<p>1) Ako želim dokazati da svi predmeti zaobljenih oblika plutaju, mogu uzeti lopticu igračku, gumenu patku i čep za bocu. Ali bilo bi ispravnije uzeti gumenu loptu i usporediti je s papirnatom, metalnom i drvenom loptom.</p> <p>2) Gospođa je prehladna i odlučila ući u krevet, popiti čašu soka od naranče, zdjelu pileće juhe i lijek protiv katarata. Nakon tjedan dana kaže "moja pileća juha je veličanstvena, izliječila me prehladu u samo tri dana"</p>	<p>Izolacija varijabli</p> <p>Osmišljeno je nekoliko eksperimenata u kojima su svi uvjeti potpuno isti, osim onih koje želimo testirati</p>
<p>Subjektivnost promatrača</p> <p>Rezultat ili uvjeti eksperimenta različiti su ovisno o tome tko je promatrač.</p>	<p>1) Želim dokazati da svi lijepi predmeti lebde. Odaberem niz prekrasnih predmeta i vidim kako lebde. Međutim, drugi promatrači mogli bi odbaciti neke od ovih objekata kao da uopće nisu lijepi.</p> <p>2) Transparentnost</p>	<p>Prikupljanje mjerljivih podataka</p> <p>"Ono što nije mjerljivo nije znanost." Ernest Rutherford</p> <p>Statistika</p> <p>Ponekad želimo izmjeriti varijable koje možda nije lako izmjeriti. Stoga pribjegavamo statistici. Na</p>

	<p>International je nevladina organizacija posvećena definiranju i kvalificiranju korupcije u različitim zemljama. Jedan od pokazatelja koje koriste je percepcija društva o korupciji. Međutim, primijetili su da postoje zemlje u kojima građani imaju puno veću percepciju nego u drugim zemljama s manje korupcije. Stoga pokazatelj percepcije ne bi bio sam potpuni pokazatelj.</p>	<p>primjer, mogli bismo pitati određeni broj ljudi koje predmete smatraju lijepima. Vjerojatno ćemo pronaći neke uzorke.</p>
<p>Faktor šanse</p> <p>Ponekad slučajnost može dovesti do drugačijih rezultata od uobičajenih</p>	<p>1) Mjehur zraka zarobljen unutar papirnate kuglice natjerat će je da pluta.</p> <p>2) Kultura bakterija je možda bila kontaminirana gljivicom koja je prisutna u prostoriji.</p>	<p>Ponovljivost ili pouzdanost test-retest</p> <p>Znanstveni eksperiment vrijedi samo ako se može ponoviti u različitim kontekstima, od strane različitih istraživačkih timova i u različito vrijeme i ako se dobije isti rezultat.</p> <p>Većina znanstvenih članaka sadrži opis korištene metodologije kako bi znanstvena zajednica mogla otkriti pogreške u pristupu i kako bi se mogle ponoviti radi provjere rezultata.</p>

4.3 RAZUMIJEVANJE

Opis AKTIVNOSTI:

Ova aktivnost je klasično predavanje čiji je glavni cilj usporediti njegovu metodologiju s interaktivnijim. Sekundarni cilj je poučiti malo o manipulaciji i tumačenju statistike, ali nije potrebno ići jako duboko u temu, jer želimo pokazati da je nova i složena znanja potrebna neka praksa kako bi se u potpunosti usvojila, a da poučavanje nije upotpuniti samo ovakvom prezentacijom.

Vrlo važan aspekt je da trener može odabrati prezentaciju na temu medijske pismenosti s kojom se osjeća ugodno. Nudimo primjer koji se može prilagoditi, ali slobodno odaberite drugu prezentaciju koja se prilagođava vašem kontekstu i publici.

Naslov: LAŽI, PROKLETE LAŽI I STATISTIKA.

Ciljevi:

Pripravnik dolazi u kontakt s najčešćim manipulacijama na temelju statistike.

Pripravnik razmišlja o važnosti praktičnih aktivnosti za potpuno razumijevanje novih znanja.

Alternative za drugačiji kontekst: Možete koristiti drugu prezentaciju o medijskoj pismenosti u predmetu koji vladate.

Metode: Usmeno izlaganje

Unaprijeđene ključne kompetencije: kritičko mišljenje, medijska pismenost

Poboljšane vještine kritičkog mišljenja: analiziranje informacija, samorefleksija

Trajanje: 10 minuta

Materijal: projektor

Postupak:

Uvod: Statistika je vrlo koristan alat za analizu složenih sustava. To su brožčani podaci i temelje se, većinu vremena, na vrlo rigoroznom istraživanju. No, možemo li vjerovati statistici? Pa, ponekad, barem možemo biti skeptični, jer se radi o vrsti informacija koje je vrlo lako manipulirati. Pogledajmo neke primjere.

Pitajte i motivirajte: Ne biste trebali postavljati pitanja, jer želimo pokazati koliko su važna tako što ćemo ih propustiti.

Održati predavanje:

Prezentaciju možete pronaći u Prilogu 1.

Refleksija:

Mislite li da ste spremni baviti se statističkim informacijama?

Mislite li da je statistika lakša ili teža nego što ste mislili prije?

Što bi vam još trebalo da poboljšate svoje vještine razumijevanja informacija na temelju statistike?

Refleksija:

Mislite li da je statistika lakša ili teža nego što ste mislili prije? Opišite svoje osjećaje sada nakon što ste saznali više o tome kako nas statistika može zavesti? Koje od najčešćih manipulacija u statistici sada možete otkriti u svakodnevnom životu (gdje?). Na temelju onoga što znate, možete li ih sada otkriti? Mislite li da ste spremni baviti se statističkim informacijama? Objasni zašto? Što bi vam još trebalo da poboljšate svoje vještine razumijevanja informacija na temelju statistike?

Zaključak: Statistika je vrlo korisna za razumijevanje složenih situacija koje nisu crna ili bijela tvar. Međutim, statističkim se informacijama ponekad može lako manipulirati, stoga moramo biti oprezni i prakticirati kritičko razmišljanje kada ih čitamo.

4.4 PRIMJENA

Opis AKTIVNOSTI:

U ovoj aktivnosti sudionici se udružuju u grupe od po dvoje ili troje kako bi imali malu raspravu. Za pripremu rasprave od polaznika se traži da pročitaju tekst vezan uz temu o kojoj se raspravlja. Sudionici se upozoravaju da tekst namjerno sadrži neke lažne argumente i zabluda koje bi trebali otkriti. Na taj se način potiče kritički stav čitanja.

Naslov: **TKO JE ODGOVORAN ZA KLIMATSKE PROMJENE?**

Ciljevi:

Polaznik primjenjuje znanje o kritičkom razmišljanju za sveobuhvatno čitanje.

Polaznik primjenjuje znanje o otkrivanju zabluda.

Pripravnik dijeli svoje ideje s kolegom pripravnikom.

Pripravnik izrađuje kolaž kako bi prikazao pojednostavljenje problema.

Metode: cjelovito čitanje, aktivno slušanje, diskusija, grafički raspored ideja, kolaž

Unaprijeđene ključne kompetencije: kritičko mišljenje, medijska pismenost

Ključne poboljšane vještine kritičkog mišljenja: otkrivanje zabluda, kritičko čitanje, komunikacija, argumentacija, usporedba mišljenja

Trajanje: 45 minuta

Materijal: radni listovi, škare, olovke, flomasteri, papir

Postupak:

Uvod:

Pitajte i motivirajte:

Dajte upute:

- Pročitajte danu definiciju zabluda.
- Pročitajte navedeni popis od 6 argumenata (odgovornost za okoliš)
- Uklonite rečenice temeljene na lošim argumentima i zabludama. Naći ćete ukupno tri argumenta temeljena na zabludama opisanim u nastavku. Primijetite da argument s kojim se ne slažete nije nužno loš argument.
- Označite koja je vrsta zabluda korištena u svakom slučaju.

Primjeri zabluda:

Postoje deseci vrsta zabluda kategoriziranih na mnogo načina. U ovoj ćemo vježbi pogledati samo tri najčešće korištena. Definicije su izvučene iz članaka na Wikipediji. Ako ste znatiželjni,

možete pogledati unos na Wikipediji o zabludama, gdje ćete pronaći mnogo korisnih primjera i definicija.

Ad hominem zabluda:

Obično se ovaj izraz odnosi na retoričku strategiju u kojoj govornik napada karakter, motiv ili neki drugi atribut osobe koja iznosi argument umjesto da napada suštinu samog argumenta. Najčešći oblik ad hominem je "A tvrdi x, B tvrdi da A ima svojstvo koje je nepoželjno, i stoga B zaključuje da je argument x pogrešan".

Naturalistička zabluda: U filozofskoj etici, naturalistička zabluda je pogreška objašnjavanja nečega kao dobrog reduktivno, u smislu prirodnih svojstava kao što su ugodno ili poželjno. Pojam je uveo britanski filozof G. E. Moore u svojoj knjizi Principia Ethica iz 1903. godine.

Sklizak teren: Argument skliskog terena (SSA), u logici, kritičkom razmišljanju, političkoj retorici i sudskom pravu, argument je u kojem stranka tvrdi da relativno mali prvi korak vodi do niza povezanih događaja koji kulminiraju nekim značajnim (obično negativan) učinak. Srž argumenta o skliskom terenu je da će određena odluka o kojoj se raspravlja vjerojatno rezultirati neželjenim posljedicama

Odgovornost za okoliš

<p>1. Pozivanje na individualnu odgovornost omogućuje onima koji su istinski odgovorni da je izbjegnu. Građani se moraju usredotočiti na traženje veće odgovornosti od vlada i tvrtki.</p>	<p>2. Mnogi ekolozi vode kampanju putem društvenih medija i interneta, koji su dio problema koji osuđuju. Ako su protiv tehnologije, trebali bi je prestati koristiti. Ova nekoherentnost čini da ne vjerujem njihovim argumentima.</p>
<p>3. Klimatske promjene su globalni problem. Svaka osoba emituje određeni broj tona CO₂ godišnje, ovisno o svojim potrošačkim navikama. Nastavak nepromijenjenog načina života doprinosi katastrofi.</p>	<p>4. Problem klimatskih promjena je problem sustava proizvodnje i distribucije. Pojedinačne akcije same ne mogu se nositi s tim. Vlade moraju razviti politike za suzbijanje toga.</p>
<p>5. Problem klimatskih promjena je što ne živimo u skladu s prirodom. Kada bismo koristili samo prirodne proizvode, to se ne bi dogodilo.</p>	<p>6. Smanjenje emisije CO₂ znači smanjenje proizvodnje i time uništavanje motora gospodarstva. To bi značilo povratak u špilje.</p>

Rješenja:

Ad hominem zabluda: 2

Naturalistička zabluda: 5

Sklizak teren: 6

Refleksija: Kako ste se osjećali kada ste čitali argumente i bili sigurni da postoje neke zablude koje treba otkriti? Je li bilo lako pronaći zablude?

Jesu li se tijekom aktivnosti na bilo koji način promijenila vaša mišljenja o klimatskoj odgovornosti?

Je li bilo lako pronaći zablude? Koje ste znanje koristili za otkrivanje zabluda? Što ste naučili od svog kolege tijekom zajedničkog rada? Koji će vam od ovih nalaza biti najkorisniji u budućnosti? Jesu li se tijekom aktivnosti na bilo koji način promijenila vaša mišljenja o klimatskoj odgovornosti? Objasnite kako i zašto.

Zaključak: Loše argumente i zablude u tekstu nije bilo teško pronaći, bile su vrlo evidentne, ali je svijest da u tekstu ima trikova i zabluda otežavala čitanje. Ovo je jedna vrsta kritičkog mišljenja. Zapamtite ovaj stav i pokušajte ga primijeniti većinu vremena kada čitate informacije iz svakodnevnog života. Moglo bi biti iznenađujuće koliko ćete često naći tako loše argumente.

4.5 ANALYSE

Opis AKTIVNOSTI:

Ova aktivnost sastoji se od slušanja audio podcasta i rasprave o njemu s cijelim razredom. Svrha je prikazati djelomično interaktivnu aktivnost, u kojoj je dopušteno sudjelovanje svim polaznicima. Međutim, to nije praktična aktivnost, jer nema izravne primjene koncepata na kojima se radi. Osim toga, debata se održava u velikoj skupini kako bi se kasnije mogla usporediti s aktivnostima u malim grupama.

Može se činiti da nema dovoljno vremena za ovu aktivnost, ali zapamtite da glavni cilj nije sama aktivnost i promišljanje, već pružiti iskustvo metodologije kako bi je polaznici na kraju mogli usporediti s ostatkom. Kako je ova metodologija često u obrazovnom kontekstu, polaznicima nije potrebno dugo iskustvo kako bi mogli razmišljati o njoj. Iz tog razloga, nije problem ako morate prekinuti raspravu prerano.

Naravno, u ovoj aktivnosti mogu se koristiti i bilo koji drugi multimedijски sadržaji, ako su prilagođeni skupinama u nepovoljnom položaju: nagluhim ili jezičnim vještinama.

Naslov: POTREBA ZA PROFESIONALNIM NOVINARSTVOM

Ciljevi:

Pripravnik razmišlja o pouzdanosti različitih izvora informacija

Polaznik svoje mišljenje dijeli s ostalim sudionicima.

Pripravnik uspoređuje učinkovitost rasprave u velikim i malim grupama u obrazovanju

Metode: slušanje audiozapisa (pročitajte prevedenu transkripciju), rasprava u velikoj grupi

Unaprijeđene ključne kompetencije: kritičko mišljenje, medijska pismenost

Poboljšane vještine kritičkog mišljenja: primjena, rasprava, aktivno slušanje

Trajanje: 30 minuta

Materijal: ozvučenje, bijela ploča

Postupak:

Uvod: Slušaš ćemo dio radijskog programa. Da biste razumjeli zvuk, postoji jedan koncept koji bismo trebali uvesti prvi: pristranost potvrde. Pristranost potvrde jedan je "prečac" za naš um da se nosi s viškom informacija koje dobije. Tjera nas da obraćamo pozornost samo na informacije koje potvrđuju ono u što vjerujemo. To tjera, na primjer, jednu rasističku osobu da pokupi informacije o zločinima koje su počinili imigranti i zanemari one koji se odnose na zločine koje su počinili domoroci.

Pitajte i motivirajte: Znete li druge primjere pristranosti potvrde?

Možete li zamisliti načine na koje mediji to iskorištavaju?

Dajte uputu:

- Poslušajte audiozapis i pročitajte transkripciju (može se prevesti na različite jezike):
<https://www.npr.org/2015/12/21/460602085/digital-culture-critic-abandons-fake-on-the-internet-column?t=1600170178499>
- Trener vodi debatu. Vrlo je važno obratiti pozornost na facilitaciju grupne rasprave. Potaknite učenike da govore naizmjenice.
- Trener će tražiti volontere koji će upravljati vremenom za govor i prikupiti glavne ideje koje će se pojaviti u grupnoj raspravi.
- Neka pitanja koja voditelj može postaviti kako bi motivirao ljude da govore su:
 - o Kako je moguće da dokazivanje da su lažne vijesti neistinite to čini još popularnijim?
 - o Trebamo li profesionalni novinari u ovoj digitalnoj eri informacija?
 - o Jesu li Twitter, Facebook i slične platforme na bilo koji način odgovorne za lažne vijesti?
- Kako bi olakšao sudjelovanje svakom sudioniku (uključujući introvertne učenike), trener daje jedan predmet. Mora se prenositi od osobe do osobe. Svaka osoba odlučuje želi li nešto reći kada predmet stigne do nje ili će dati predmet sljedećoj osobi u redu. To treba učiniti samo za prvi krug. Zatim se predmet oduzima, a svaka osoba traži da se obrati govoru kada je to potrebno.
- Trener prikuplja svako mišljenje u komad papira samo na njegov/njezin pogled i s vremena na vrijeme sažima naglas.
- Na kraju rasprave polaznici zapisuju na post-it jednu ideju koju su čuli u debati s kojom se slažu, jednu ideju s kojom se ne slažu i jednu ideju o kojoj žele razmišljati u budućnosti.
- Trener sažima sve dogovore i nesuglasice i složenost rasprave.

Refleksija: Kako ste se osjećali u raspravi u velikoj grupi? Je li to bilo slično prethodnoj aktivnosti u kojoj smo razgovarali u malim grupama? Koje su razlike?

Mislite li da audiozapis predstavlja jedinu verziju teme? Kao učitelji, možemo nesvjesno unijeti vlastite predrasude s materijalima i primjerima koje koristimo u učionici. Postoji razlika između laganja u pisanom obliku i laganja s "multimedijskim predmetom". Imamo li isti stav kada gledamo video kao kada čitamo tekst? Objasnite razlike.

Zaključak:

Većina informacija koje primamo danas dolazi u različitim multimedijskim formatima osim u tekstu. Ova činjenica također implicira da trenutno moramo proširiti našu kritičku analizu informacija na više formata. U slučaju informacija u multimedijskim formatima, ne samo sadržaj, već i oblik prezentacije može dovesti u zabludu. Video je format kojim se lakše manipulira. Na primjer, fensi produkcija u koju je uloženo više novca može dati veći osjećaj

istinitosti od istih elemenata u pisanom tekstu. Važno je uvijek zadržati kritički i refleksivan stav o informacijama koje primamo bez obzira na format u kojem nam se nude. I, kao odgajatelji, moramo imati na umu ovu činjenicu kada pokušavamo biti objektivni u raspravama koje predlažemo učenicima.

4 . 6 EVALUACIJA I STVARANJE

Opis AKTIVNOSTI:

Ova aktivnost je najvažnija od svih navedenih aktivnosti. Uključuje analizu četiri doživljene aktivnosti i njihove metodologije kako bi se izvukle prednosti i nedostaci svake od njih. Konačni cilj nije kritizirati nedostatke nekih pristupa i usredotočiti se na prednosti drugih, već da polaznici mogu odabrati u kojim je obrazovnim situacijama prikladnije koristiti pojedini pristup, ovisno o svrsi koju namjeravaju postići. .

Drugo, trener može koristiti ovu aktivnost za evaluaciju i pružanje povratnih informacija o CT vještinama.

Naslov: ŠTO SMO UČINILI?

Ciljevi:

Vježbenik objašnjava pristup trenera i njegove/njezine namjere.

Polaznik u praksi identificira i analizira tipične značajke crtića/fotografije/slike te svoje odgovore uspoređuje s drugim članovima grupe.

Trener ocjenjuje stečene CT vještine.

Metode: evaluacija, analiza, razmjena mišljenja

Razvijene ključne kompetencije: kritičko mišljenje, aktivno učenje

Razvijene vještine kritičkog mišljenja:

Trajanje: 30 minuta

Materijal: ploča

Postupak:

Uvod: Sudjelovali smo u četiri različite aktivnosti. Svaki je osmišljen kako bi ilustrirao različite metode podučavanja. Sada vas molimo da iskoračite iz uloge učenika u ulogu učitelja da analizirate i usporedite četiri aktivnosti.

Pitajte i motivirajte: Koje smo aktivnosti radili? Sjećate li ih se? Kojim redoslijedom smo ih radili?

Koji su bili više participativni? Koji su trajali duže? Koje su potaknule najdublje učenje?

Dajte upute:

- Učitelj crta tablicu s 4 stupca. Naslov svakog stupca bit će naziv svake od aktivnosti.
- Razmislite o karakteristikama svake od metodologija. Budući da se radi o brainstormingu, trener ne bi trebao zapisivati naslove za svaki red, tako da omogućuje slobodno razmišljanje.

- Trener može postaviti neka pitanja kako bi vodio razmišljanje ako je potrebno: Što smo učinili? Koje su razlike u: trajanju, učenju, zabavi, sudjelovanju, kritičkom razmišljanju, povezanosti sa stvarnim životom itd.? Za što svaki pristup može biti koristan?

Refleksija:

Možete li zamisliti način primjene metodologija koje se koriste u različitim aktivnostima na svojim satovima? Mislite li da bi ove metodologije funkcionirale u vašem konkretnom kontekstu? Koje biste poteškoće naišli? Kada kreirate aktivnost, razmišljate li prvo o metodologiji koju ćete koristiti, a zatim o sadržaju ili obrnuto? Mislite li da se svi sadržaji mogu podučavati bilo kojom metodologijom? Postoji li neka metodologija u kojoj ne vidite jasno prednosti njezine uporabe umjesto druge? Zašto? Mislite li da postoji metodologija koja je očito superiornija od ostalih, bez obzira na aktivnost?

Zaključak:

Evo usporedbe četiriju aktivnosti i nekoliko zanimljivih zaključaka koji bi se mogli pojaviti:

Aktivnost 1 Zašto vjerujemo u znanost?	Aktivnost 2 Laži, proklete laži i statistika	Aktivnost 3 Tko je odgovoran za klimatske promjene?	Aktivnost 4 Lažna na internet kolumni
Smiješno	Klasična	Zanimljiv	Klasična
Vrlo participativan	Nema participativnog	Prilično participativno	Ne baš participativno
Teško za razumjeti	Lako za razumjeti	Dio kolaža može biti teško razumjeti	Lako za razumjeti
Kaotičan	Jednostavan kontrolu za	Jednostavan kontrolu za	Lako se kontrolira, ali teško olakšati
Jako dugo		dugo	Ne predugo
Kreativno	Kratak	Kreativno	Inspirativno ovisno o multimediji
	Inspirativno ovisno o		Tema je povezana sa

<p>Povezan sa stvarnim svijetom, ali ne i sa svakodnevnim životom</p>	<p>temi</p> <p>Teško je vidjeti vezu sa stvarnim svijetom</p>	<p>Snažna povezanost sa stvarnim svijetom i svakodnevnim životom</p>	<p>stvarnim svijetom, ali ne postoji praksa koja dopušta da se to vidi.</p> <p>Jednostavan za izvođenje. Teško olakšati</p>
<p>Teško za izvođenje</p>	<p>Jednostavan za izvođenje</p>	<p>Jednostavan za izvođenje</p>	<p>Pružuje nepotpuno učenje: teorijsko i promišljanje, ali ne i praktično.</p>
<p>Pružuje cjelovito učenje: teorijsko, praktično i razmišljanje</p>	<p>Pružuje nepotpuno učenje: samo teorijsko</p>	<p>Pružuje nepotpuno učenje: praktično i promišljanje, ali ne i teorijsko.</p>	<p>Korisno za uvođenje nove teme i razvijanje nekih komunikacijskih vještina.</p>
<p>Korisno za stvaranje dobrog okruženja za učenje u učionici. Dobra metodologija da se pokaže kako nešto</p>	<p>Korisno za uvođenje nove teme. Dopreti do velikog broja učenika, kada nemate puno vremena.</p>	<p>Korisno za vježbanje kritičkog razmišljanja primijenjenog na stvarne životne situacije i komunikacijske vještine. Također korisno za vježbanje teorije zabluda i predrasuda.</p>	

Evaluacija

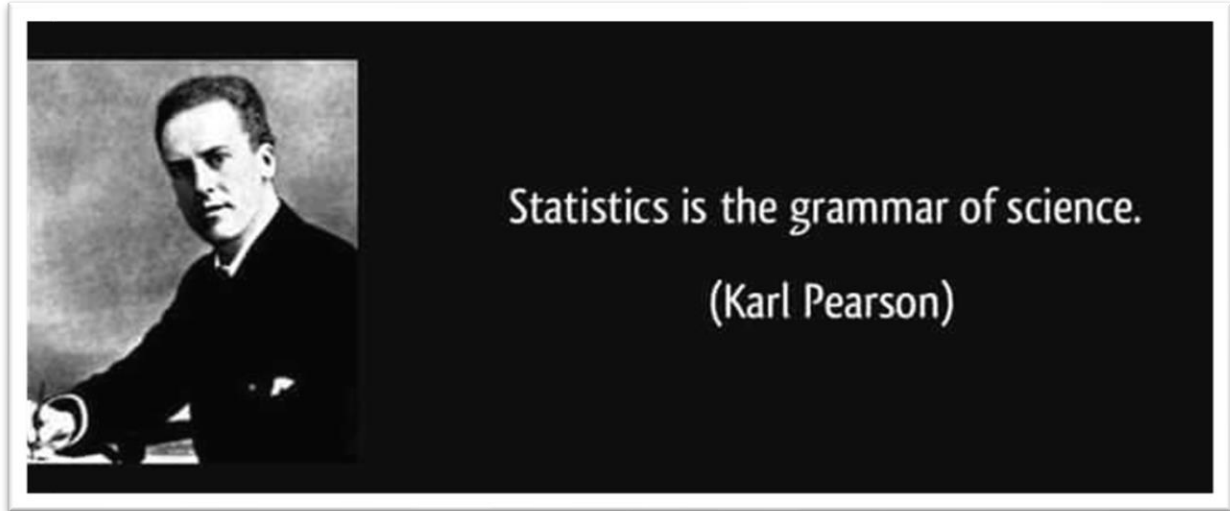
Označite svaki naslov sa situacijom iz aktivnosti

Shvaćanje važnosti aktivnog učenja	Vježbenici identificiraju najposjećenije aktivnosti kao pozitivne.	Vježbenici imaju sumnje oko toga koje aktivnosti su više didaktički prilagođene.	Vježbenici više rangiraju aktivnosti manje aktivnog učenja
Identifikacija mogućih poteškoća kod praktičnih aktivnosti	Vježbenici prepoznaju sve potencijalne poteškoće koje se trebaju uzeti u obzir kako bi se aktivnost što bolje odradila.	Vježbenici prepoznaju moguće poteškoće kako bi aktivnost bila što bolje odradena.	Vježbenici ne prepoznaju moguće poteškoće kako bi aktivnost bila što bolje odradena.
Vježbenici uočavaju važnost aktivnosti koje su povezane sa stvarnim svijetom.	Vježbenici ukazuju na važnost povezivanja aktivnosti sa stvarnim svijetom.	Vježbenici ukazuju na važnost povezivanja aktivnosti sa stvarnim svijetom	Vježbenici ne prepoznaju važnost povezivanja aktivnosti sa stvarnim svijetom.
Vježbenici shvaćaju obrazovne ishode svake od aktivnosti.	Vježbenici u potpunosti shvaćaju obrazovne ishode svih aktivnosti.	Vježbenici djelomično razumiju obrazovne ishode	Vježbenici imaju poteškoće u razumjevanju obrazovnih ishoda

ANEKS 1

KAKO LAGATI U STATISTICI

Iz knjige su izvučene sljedeće informacije: Darrell Huff, (1954.) Kako lagati sa statistikom (ilustr. I. Geis), Norton, New York, ISBN 0-393-31072-8.

Suvremena znanost UGLAVNOM se temelji na izjavama o statističkoj značajnosti i vjerojatnosti. Statistika je alat. Neki primjeri statistike korištene u znanosti:

- 1) Studije su pokazale da je vjerojatnost razvoja raka pluća gotovo 20 puta veća kod pušača cigareta u odnosu na nepušače (ACS, 2004.);
- 2) Postoji značajna vjerojatnost katastrofalnog udara meteorita na Zemlju negdje u sljedećih 200.000 godina (Bland, 2005.);
- 3) Prvorođena muška djeca pokazuju rezultate IQ testova koji su 2,82 boda veći od drugorođenih muškaraca, razlika koja je značajna na razini pouzdanosti od 95% (Kristensen & Bjerkedal, 2007.).

Uobičajena zabluda je da statistika pruža mjeru dokaza da je nešto istina, ali zapravo to ne čini. Umjesto toga, statistika daje mjeru vjerojatnosti promatranja određenog rezultata. Ovo je kritička razlika.

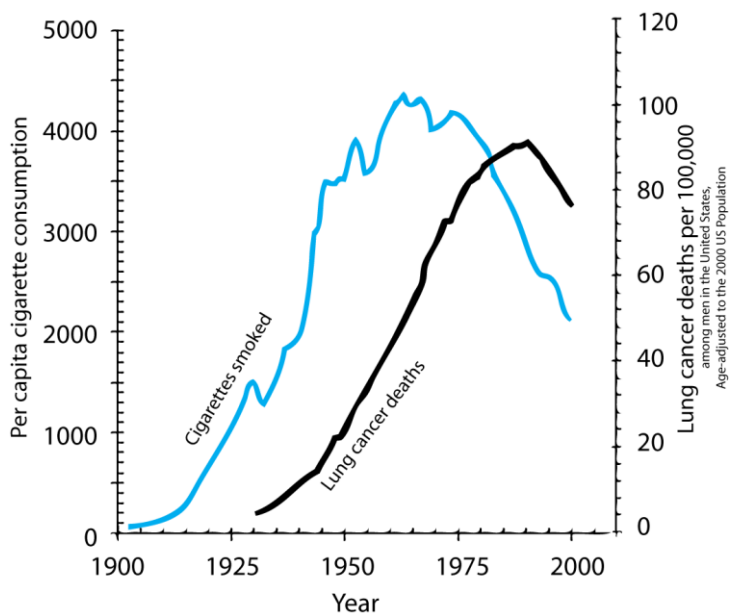
Američko društvo za borbu protiv raka provelo je nekoliko masivnih studija raka u nastojanju da da izjave o rizicima bolesti kod građana SAD-a. Studija prevencije raka I uključila je približno 1 milijun ljudi između 1959. i 1960., a Studija prevencije raka II bila je još veća, uključivši 1,2 milijuna ljudi 1982. Obje ove studije su otkrile mnogo veće stope raka pluća među pušačima cigareta u usporedbi s nepušačima, međutim, nisu svi pojedinci koji su pušili oboljeli od raka

pluća (a, zapravo, neki nepušači su oboljeli od raka pluća). Stoga je razvoj raka pluća događaj koji se temelji na vjerojatnosti, a ne jednostavan uzročno-posljedični odnos.

PRIMJER: RAK PLUĆA

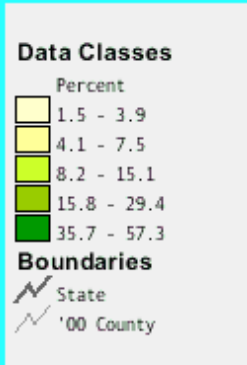
Američko društvo za borbu protiv raka provelo je nekoliko masivnih studija raka u nastojanju da da izjave o rizicima bolesti kod građana SAD-a. Studija prevencije raka I uključila je približno 1 milijun ljudi između 1959. i 1960., a Studija prevencije raka II bila je još veća, uključivši 1,2 milijuna ljudi 1982. Obje ove studije su otkrile mnogo veće stope raka pluća među pušačima cigareta u usporedbi s nepušačima, međutim, nisu svi pojedinci koji su pušili oboljeli od raka pluća (a, zapravo, neki nepušači su oboljeli od raka pluća). Stoga je razvoj raka pluća događaj koji se temelji na vjerojatnosti, a ne jednostavan uzročno-posljedični odnos.

Map 1

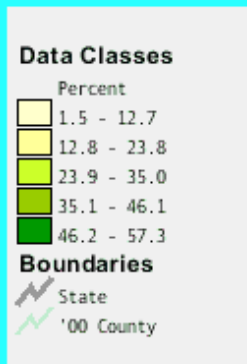
Percent of Persons Who Are Hispanic or Latino (of any race), Florida by County
 Source: Census 2000

Approx. 485 miles across.
 Prepared with American FactFinder

Map 2

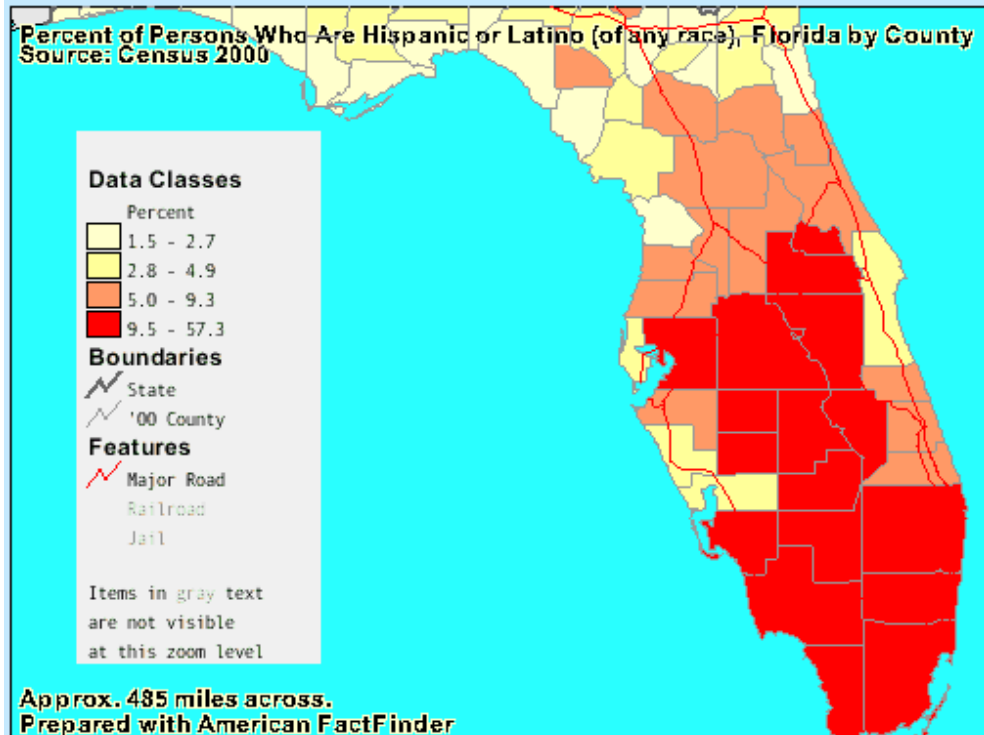
Percent of Persons Who Are Hispanic or Latino (of any race), Florida by County
 Source: Census 2000

Approx. 485 miles across.
 Prepared with American FactFinder

Map 3

Postotak osoba koje su Hispanjolci ili Latinoamerikanci, Florida po okrugu.

Izvor: <https://www.citylab.com/design/2015/06/when-maps-lie/396761/>

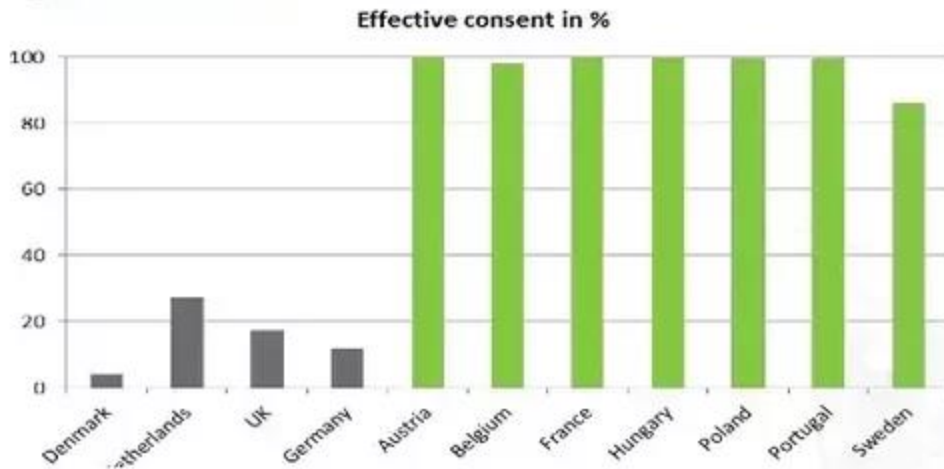
KAKO LAGATI S NAČINOM NA KOJI PRIKUPLJAMO PODATKE

Mnoge statistike temelje se na podacima prikupljenim putem anketa ili upitnika. Način na koji su postavljena pitanja u upitniku može potaknuti ispitanika da da jedan ili drugi odgovor. Na primjer, redosljed pitanja, tekst, format (licem u lice ili online) može se promijeniti kako bi se dobio drugačiji odgovor.

Godine 2003. časopis Science objavio je studiju (Johnson & Goldstein, 2003.) u kojoj su pokazali veliku razliku u odgovorima na zahtjeve za doniranje organa jednostavnom promjenom načina na koji darivatelji daju pristanak, označavanjem potvrdnog okvira ili ostavljanjem praznim. Čini se da je odluka o doniranju organa toliko složena da je ljudima puno lakše ostaviti kutiju praznu, odnosno ne djelovati. Kao rezultat toga, puno bolji rezultati doniranja postignuti su u zemljama u kojima je pitanje bilo u stilu "Ako ne želite donirati svoje organe, označite ovo polje". Ostavljajući polje prazno, osoba je dala svoj pristanak da postane darivatelj.

Organ Donation

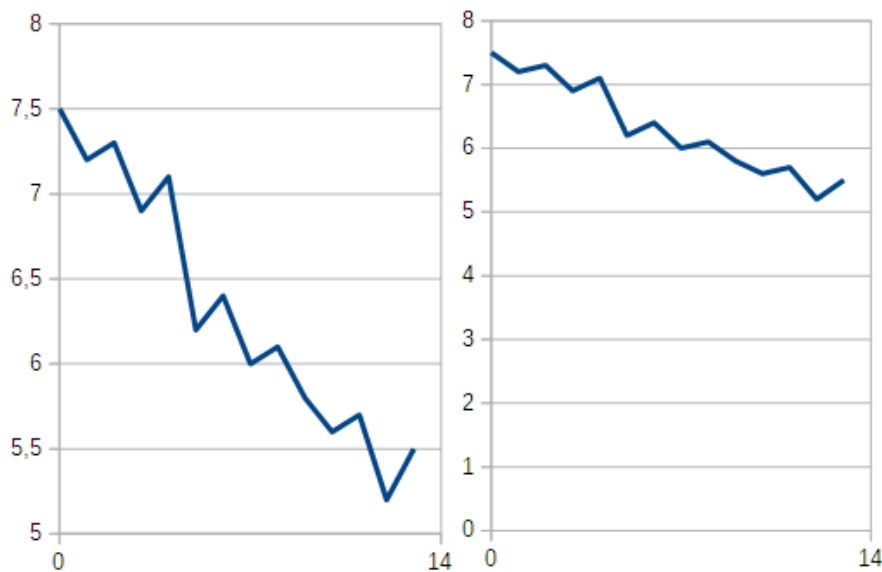

Johnson & Goldstein (2003)

18

KAKO LAGATI S GRAFOVIMA

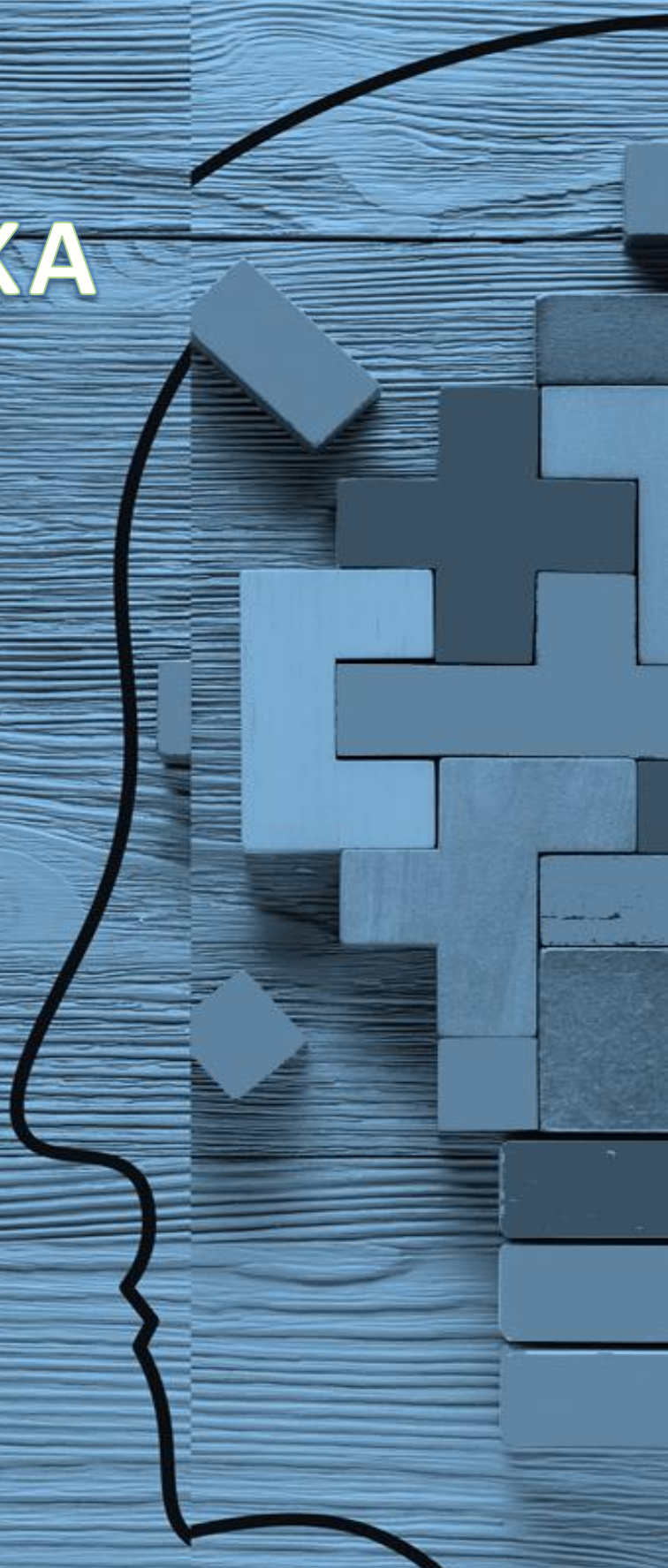
Postoji više načina za manipuliranje grafom kako biste doveli do nepotpunih informacija. Najjednostavnije od svega je izmijeniti ljestvicu koordinatnih osi kako bi promjene izgledale manje ili više relevantne. Na primjer, kada se iscrtavaju podaci o nezaposlenosti za posljednjih 14 mjeseci, pad nezaposlenosti izgleda mnogo veći ako je ucrtan između 5 i 8, nego ako postavimo koordinatnu os na 0.

Evolucija stope nezaposlenosti u posljednjih 14 mjeseci. Izmišljeni podaci

ZA VJEŽBENIKA

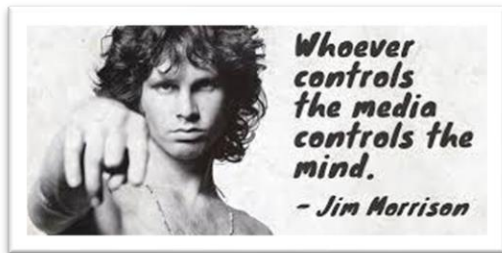
4.1 UVOD

Naslov: ŠTO JE MEDIJSKA PISMENOST?

ZADATAK 1:

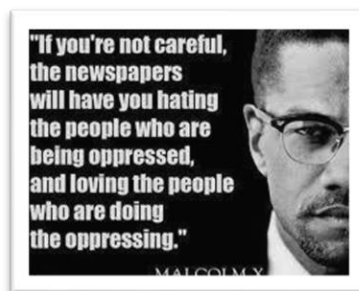
Pogledajte citate i odlučite slažete li se s njima i zašto. Razgovarajte o njima u razredu

Slika. 1

Slika. 2

Slika.3

ZADATAK 2:

Pročitajte rječničku definiciju medijske pismenosti:

Medijska pismenost je sposobnost ili vještine kritičke analize radi točnosti, vjerodostojnosti ili dokaza pristranosti sadržaja stvorenog i konzumiranog u različitim medijima, uključujući radio i televiziju, internet i društvene medije.

Na temelju ove definicije, mislite li da imate tu kompetenciju?

ZADATAK 3:

Riješite kviz medijske pismenosti.

1. Koji naslov koristi mamac za klikove za privlačenje gledatelja?

- O. Nećete vjerovati što je ovaj igrač rekao o svojim suigračima?!
- B. Vratar izražava frustraciju zbog nedostatka timskog rada

2. Kojoj priči nedostaje ključni kontekst?

- O. Kupci kuća u gradovima plaćaju više za svoje kuće
- B. Cijene stanova u gradovima rastu za 3% nakon otvaranja 5000 novih radnih mjesta

3. Što je jasniji pokazatelj pristranosti pisca vijesti?

- A. Autorove vjerodajnice i pozadina.
- B. Njihova nacionalnost.

4. Koji je najbolji način za provjeru istinitosti slike?

- O. Guglajte temu i pogledajte hoće li se fotografija pojaviti.
- B. Kopirajte sliku i pretražite je obrnuto.

5. Je li datum objavljivanja važan za istinitost članka?

- O. Ne, istinite vijesti ostaju istinite bez obzira na kontekst.
- B. Da, saznanje kada je članak objavljen pomaže kontekstualizirati informacije koje predstavlja i daje potpuniju sliku.

6. Koji je naslov dizajniran da stvori emocionalni odgovor?

- A. Muzej umjetnosti prihvaća bogohuljenje i đavla
- B. Kontroverzni umjetnik prikazuje vjerske ikone u novoj izložbi

7. Za koju priču je potrebno mišljenje stručnjaka?

- A. Uragan ruši obalu Floride
- B. Uragan prijeti morskom ekosustavu izvan obale Floride

8. Koji je naslov mišljenja?

- A. Brza željeznica za promet od Philadelphije do New Yorka
- B. Željeznica velike brzine preskupa; Ne bi trebao biti izgrađen

9. Koja je najbolja strategija za dvostruku provjeru je li priča istinita?

- O. Pitajte prijatelje od povjerenja jesu li čuli za to.
- B. Potražite temu na internetu i provjerite dolaze li drugi članci do sličnog zaključka koristeći više izvora.

10. Koji naslov koristi mamac za klikove za privlačenje gledatelja?

- A. Ludo otkriće prijeti braku slavne osobe
- B. Slavna osoba koja će se odvojiti od supružnika od 9 godina

11. Koji je najbolji način za određivanje namijenjene publike članka?

- A. Pogledajte izdavačku kuću i uokvirivanje priče.
- B. Pogledajte autorove vjerodajnice.

12. Koja priča zahtijeva stručno mišljenje?

- A. Freedomске pomorske sposobnosti ukazuju na ekspanzionističku namjeru
- B. Burza se zatvara za 400 bodova

13. Što je dobar pokazatelj da je priča istinita?

- O. Pojavio se više puta na društvenim mrežama.
- B. Članak koji govori o tome dobro je izvor i objavljen od strane pouzdanog medija.

14. Kojoj priči nedostaje ključni kontekst?

- A. Kandidat pobjeđuje na izborima
- B. Kandidat pobjeđuje na izborima s manje od 300 glasova

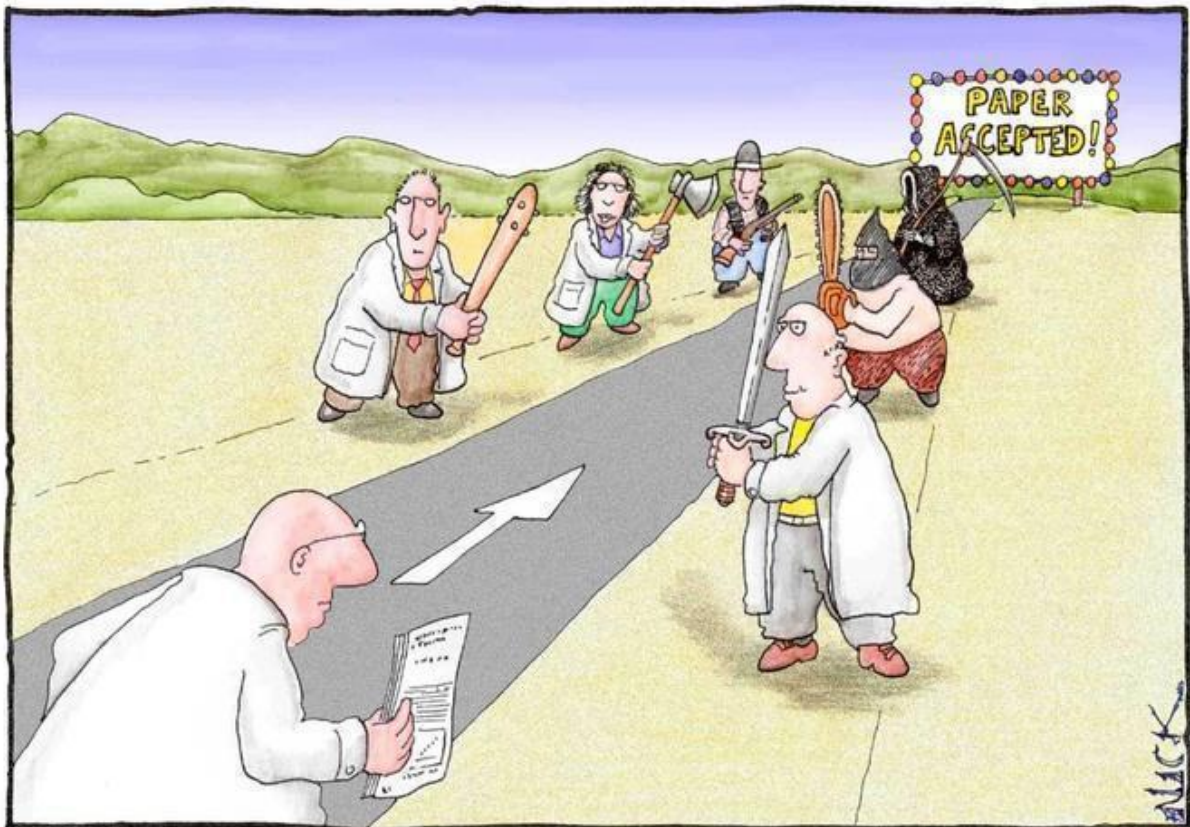

15. Što je dobar pokazatelj da je slika manipulirana?

A. Predmeti izgledaju izrezani, bez boje ili na mjestu. B. Instinkt i nešto o sjenama.

4.2 ZNATI

Naslov: ZAŠTO VJERUJEMO U ZNANOST?

Most scientists regarded the new streamlined peer-review process as "quite an improvement."

Slika: Nick Kim, Massey University, Wellington

ZADATAK 1:

Razmislite o ovim pitanjima

Mislite li da znanstvenici ikada pogriješe u svojim istraživanjima i dođu do netočnih rezultata?

Mislite li da je prihvatljivo da znanstvenik griješi u znanstvenom istraživanju?

Što mislite kako Znanstvena zajednica radi na sprječavanju pogrešaka, netočnih rezultata ili lažnih studija?

Znate li što stručnjaci moraju učiniti prije nego što se dopusti objavljivanje znanstvenih rezultata?

ZADATAK 2:

Brainstorming hipoteza

Što čini da predmet pluta ili tone?

ZADATAK 3:

Ekperiment. Dopunite tablicu u nastavku s pojedinostima svog ekperimenta

Ime skupine:	
Hipoteza koja se dokazuje:	
Materijal:	
Ekperiment (Što će se raditi)	
Rezultati (što se dogodilo)	
Zaključak (što znače rezultati)	
Komentari	

ZADATAK 4:

Prepoznajte trikove koje ste koristili u eksperimentu

Možete li imenovati trikove koje ste koristili?

4 . 3 RAZUMIJEVANJE

Naslov: LAŽI, PROKLETE LAŽI I STATISTIKA.

ZADATAK 1:

Poslušajte prezentaciju

4.4 PRIMJENA

Naslov: TKO JE ODGOVORAN ZA KLIMATSKE PROMJENE?

ZADATAK 1: PROČITAJTE DEFINICIJE ZABLUDA

Postoje deseci vrsta zabluda kategoriziranih na mnogo načina. U ovoj ćemo vježbi pogledati samo tri najčešće korištena. Definicije su izvučene iz članaka na Wikipediji. Ako ste znatiželjni, možete pogledati unos na Wikipediji o zabludama, gdje ćete pronaći mnogo korisnih primjera i definicija.

Ad hominem zabluda:

Obično se ovaj izraz odnosi na retoričku strategiju u kojoj govornik napada karakter, motiv ili neki drugi atribut osobe koja iznosi argument umjesto da napada suštinu samog argumenta. Najčešći oblik ad hominem je "A tvrdi x, B tvrdi da A ima svojstvo koje je nepoželjno, i stoga B zaključuje da je argument x pogrešan".

Naturalistička zabluda:

U filozofskoj etici, naturalistička zabluda je pogreška objašnjavanja nečega kao dobrog reduktivno, u smislu prirodnih svojstava kao što su ugodno ili poželjno. Pojam je uveo britanski filozof G. E. Moore u svojoj knjizi Principia Ethica iz 1903. godine.

Sklizak nagib:

Argument skliskog nagiba (SSA), u logici, kritičkom mišljenju, političkoj retorici i sudskom pravu, argument je u kojem stranka tvrdi da relativno mali prvi korak vodi do niza povezanih događaja koji kulminiraju nekim značajnim (obično negativan) učinak. Srž argumenta o skliskom terenu je da će određena odluka o kojoj se raspravlja vjerojatno rezultirati neželjenim posljedicama

Zadatak 2: PROČITAJTE I OTKLONITE ZABLUDE

Pročitajte navedeni popis argumenata (odgovornost za okoliš) i uklonite rečenice temeljene na lošim argumentima i zabludama. Naći ćete ukupno tri argumenta temeljena na zabludama opisanim u nastavku. Primijetite da argument s kojim se ne slažete nije nužno loš argument.

Označite koja je vrsta zablude korištena u svakom slučaju.

Odgovornost za okoliš

Pozivanje na individualnu odgovornost omogućuje onima koji su istinski odgovorni da je izbjegnu. Građani se moraju usredotočiti na traženje veće odgovornosti od vlada i tvrtki.

Mnogi ekolozi vode kampanju putem društvenih medija i interneta, koji su dio problema koji osuđuju. Ako su protiv tehnologije, trebali bi je prestati koristiti. Ova nekoherentnost čini da ne vjerujem njihovim argumentima.

Klimatske promjene su globalni problem. Svaka osoba emituje određeni broj tona CO2 godišnje, ovisno o svojim potrošačkim navikama. Nastavak nepromijenjenog načina života doprinosi katastrofi.

Problem klimatskih promjena je problem sustava proizvodnje i distribucije. Pojedinačne akcije same ne mogu se nositi s tim. Vlade moraju razviti politike za suzbijanje toga.

Problem klimatskih promjena je što ne živimo u skladu s prirodom. Kada bismo koristili samo prirodne proizvode, to se ne bi dogodilo.

Smanjenje emisije CO2 znači smanjenje proizvodnje i time uništavanje motora gospodarstva. To bi značilo povratak u špilje.

4.5 ANALIZA

POTREBA ZA PROFESIONALNIM NOVINARSTVOM

POSLUŠAJTE ILI PROČITAJTE TRANSKRIPCIJU AUDIOZAPISA

ARI SHAPIRO, VODITELJ:

Caitlin Dewey je 82 tjedna pisala kolumnu za The Washington Post pod nazivom "Što je ovaj tjedan lažno na internetu?" Sada je odlučila da taj format više ne funkcionira i tu je da objasni zašto. Dobrodošli u emisiju.

CAITLIN DEWEY: Bok, Ari. Kako si?

ŠAPIRO: Dobro sam. Dakle, kako se internet promijenio otkako ste pokrenuli ovu kolumnu u svibnju 2014.?

DEWEY: Pa, čini mi se da se promijenio na dva glavna načina. Prvi je da je došlo do svojevrstne industrijalizacije industrije lažnih vijesti, što znači da sada postoji mnogo web-mjesta s vijestima koje ne rade ništa osim što objavljuju lažne vijesti za promet i prihod od oglasa.

SHAPIRO: Dakle, ljudi samo zarađuju na lažnim vijestima i podvalama.

DEWEY: Točno. Došlo je do, kao, proliferacije takve vrste web-mjesta koja zapravo nije postojala kada sam ja započeo kolumnu. Druga stvar koja se dogodila - na neki način, nešto više zabrinjavajuća - je da tamo gdje su lažne vijesti nekad bile smiješne ili senzacionalne, sve što bi natjeralo ljude da kliknu, sada imaju više stranačke oštrine. Čini se da ima za cilj iskoristiti pristranosti ili predrasude ljudi ili već postojeće stavove. I otkrivamo da je to nešto protiv čega je malo teže boriti se u obliku tjedne kolumne.

SHAPIRO: Hoćete li reći da ako razotkrijete nešto što potvrđuje predrasude ljudi, vjerojatnije je da će vjerovati lažnoj stvari koja potvrđuje njihove predrasude nego kolumni koja to razotkriva?

DEWEY: Apsolutno. Zapravo, nisam jedini koji je to otkrio. U tom smislu je zapravo bilo mnogo istraživanja. Dakle, kao, unutar ovih vrlo zatvorenih zajednica, skloni su vjerovati u zavjeru ili dezinformacije više kada se razotkriju nego prije, pa je to zabrinjavajuće. Teško nam je smisliti kako riješiti te probleme.

SHAPIRO: Možete li mi dati nedavni primjer možda nečega što ste razotkrili u kolumni koja je ionako bila popularna jer je potvrdila ono u što su ljudi htjeli vjerovati?

DEWEY: Da, apsolutno. Bio je jedan samo prošli tjedan. Korisnik Facebooka pokazao je fotografiju prosvjeda u islamskom obrazovnom centru u Dearbornu, Mich., i tvrdi da je to fotografija prosvjeda pro-ISIS-a. Zapravo, to je bilo s mirovnog skupa koji taj Islamski centar održava svake godine, i iako smo uspjeli vrlo jasno dokumentirati da je to bilo, da se to događalo svake godine, da je o tome pisalo u lokalnim novinama i stvarima poput da, ta fotografija se i dalje nastavila širiti na Facebooku uz ovu dezinformaciju da je to bio skup za

ISIS. I znate, kad imate tako jasnu vijest i dokumentaciju da to nije ono što je, mislim, teško je reći kako kruže glasine.

SHAPIRO: Ako novinari poput vas jednostavno odustanu od pokušaja da pokažu da su te priče lažne, nismo li mi stvarno izgubili nešto vrijedno kao društvo?

DEWEY: Apsolutno, ali budite uvjereni da nećemo odustati. Zaustavljamo tjednu kolumnu jer se čini da je neučinkovita i neprikladna za trenutni internetski krajolik. Ali definitivno tražimo drugačije, kreativnije i agresivnije načine rješavanja spirale dezinformacija i nadamo se da ćemo uskoro smisliti nešto novo.

SHAPIRO: Ali ne zvuči kao da ste super optimistični u pogledu držanja te spirale pod kontrolom.

DEWEY: Ne, definitivno nisam optimist, ali mislim, očito je da je jedna od temeljnih funkcija novinarstva ispravljanje dezinformacija. Dakle, bez obzira kakva je atmosfera na internetu, mislim da moramo nastaviti ustrajati i nadamo se inovirati načine da zaustavimo spiralu čak i ako se čini nekako uzaludno.

SHAPIRO: Caitlin Dewey je kritičarka digitalne kulture u The Washington Postu, a do prošlog tjedna bila je autorica knjige "What Was Fake On The Internet This Week?" Hvala što ste nam se pridružili.

DEWEY: Hvala.

4 . 6 EVALUACIJA I STVARANJE

ŠTO SMO RADILI?

ZADATAK 1

Razmislite o posljednje 4 aktivnosti koje smo napravili i usporedite metodologije korištene u svakoj od njih

1 Zašto vjerujemo u znanost?	2 Laži, proklete laži i statistika	3 Tko je odgovoran za klimatske promjene?	4 Potreba za profesionalnim novinarstvom

4.7 SUMIRANJE